DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE

RHEVMATISMO,

Quam

FAVENTE DEO OPTIMO MAXIMO
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. PHILIPPO WILHELMO,

PRINCIPE BORUSSIÆ, MARCHIONE BRANDENBURGICO, CETERA,

In Illuſtri Fridericiana

CONSENSU ET AUTORITATE GRATIOSISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ,

PRÆSIDE

DN. GEORGIO ERNESTO STAHL,

MED. D. ET PROF. PUBL. ORD.

DN. PATRONO AC PRÆCEPTORE SUO OMNI OBSERVANTIÆ CULTU PROSEQUENDO,

PRO LICENTIA

Summos in ARTE MEDICA Honores, Jura & Privilegia
DOCTORALIA rite ac legitime capeſſendi,
Ad d. Septembr. Anno MDCCVII. horis ante & pomeridianis
IN AUDITORIO MAJORI
Publico ac Placido Eruditorum examini ſubmittet

GODOFREDUS MÜLLER,
Hernſtad. Sileſius.

HALÆ MAGDEB. LITERIS CHR. HENCKELII, ACAD. TYP.

PROOEMIUM.

QUàm juſta ſit, & omni
utique ſtudio quærenda, Rationa-
lis Medicina, ſicuti decus ex Artis
nomine ipſi quæſitum, innuere
poteſt (ars enim cum recta ratio-
ne effectiva eſſe, definitur) ita tan-
to magis ſuadere hoc poteſt, imò
exigere, dignitas ſubjecti atque objecti, corporis atque
vitæ humanæ. Quam difficilis autem ſit hujus ſcopi at-
tingendi victoria, vix aliud tot ſeculorum, quam pro-
pius illud proxime elapſi dimidii Seculi tempus, magis
declarare poteſt. Scinditur incertum ſtudia in contra-
ria vulgus, ait olim Poeta: Hodie non docti ſolum, ſed
Doctores, circa rationes medicinæ eousque diſſident,
ut difficile propemodum ſit numerum ſententiarum dis-
crepantium inire. Non jam extra oleas vagabimur, fru-
ſtra arguendo miſeriam illam humanitatis, quæ tantum
exultat ſumma illa prærogativa rationis, ut non ſolum,
bono quidem jure, per hanc reliquis animalibus maxi-
me ſe antecellere prædicet; Sed etiam altiſſima quæque
immortalitatis, imò diuinitatis, fundamenta hinc ar-
ceſſat; cum interim quæ ante pedes ſunt, per illam as-

ſequi nondum valuerit; Suffecerit rem ipſam, tanquam hiſtoria nuda, indicando, monuiſſe, quod in rebus Vitam atque Sanitatem generis humani concernentibus, non ſolum in hodiernum usque diem, longè adhuc à ſcopo ſuo abſit ratio, circa res Medicas; Sed etiam paſſim, vel non conquiſiverit, vel certe non comparaverit ſaltem, nudam rerum, uti ſunt, hiſtoriam, nedum ut inde optatam concluſionem elicuiſſet. Imo vero, ſi recte advertatur animus, ſubeſt hic offendiculum, ipſi quoque rationi quantumcunque ordinatæ, vix evitandum: Veritas ipſorum factorum, aſſenſu firmanda, ſeu pro tali, qualis etiam eſſe poteſt, habenda. Enimvero non exigua res eſt ad nudam formulam credere, quæ ipſe nunquam videris, & propriis ſenſib9 vera cognoveris. Interim, cum hæc non cuilibet ſuppetat occaſio, imo ubi ſuppetit non ita promiſcuè, ſive voluntas ſive facultas, recte notandi reſpondeat; fit certe ita, ut etiam ipſarum rerum quæ comparandæ ſunt, apparatus deficiat, nedum ut ita qualiſcunque tandem comparandi dexteritas, finem ſuum aſſequatur. Certè verò neque ita in hoc objecto plane defecit indoles humana, quin ad minimum juxta Stoicorum Ethicam ita ſatis defungatur etiam hoc negotio. Sicut enim illi eminentem virtutum cumulum nusquam in uno homine, ſed in toto genere humano, ita quærendum eſſe arbitrantur, ut apud unum illa, apud alium alia, & ita porrò, virtus emicet; ita certe etiam de experientia, & animi adverſione ad vera facta, circa res ſanitatem hominum concernentes, hoc non incommode dicitur. Præiverunt in hoc genere inprimis antiqui, & multa, imò ferè potiſſima conſignaverunt. Difficultas eximia eſt, ne aliam viam inſiſtendo, nempe

pe non etiam in ipſis exemplis veritatem illorum quæ illi memorant, quærendo, etiam non ſatis attendamus ad illa, quæ ipſi omnino collectim, deprehenſa annotarunt. Nedum ut vel illa quæ ipſi paſſim omiſerunt, ex aliquorum Singulis, & de reliquo mutilis, monitis ſupplere, ne dum propria ſolertia ſarcire ita liceat. Faciunt hæc omnia maxime perplexam comparationem, atque rationem ex his rebus eruendam; unde minus mirum eſt, manere etiam hodieque illas difficultates, & impedire potenter veræ artis medicæ incrementum. Connitendum itaque ſine dubio, ſi felix unquam ſucceſſus in theoria ſperandus, ad illum ſcopum eſt, ut ante omnia vera conſtitutionis tam ſanæ, quàm ægræ, *hiſtoria* ſuppetat, certaque atque firma habeatur. Deinde intendendi ſunt nervi ingenii, ad verum ordinatum harum rerum uti *ſucceſſum*, ita etiam *nexum*, contemplandum: Tunc demum ſpes eſt, poſſe propius rerum harum veritatem inveniri. Cum Speciminis Inauguralis mihi incumbat exhibitio, placuit hujus rei exemplum aliquod thematis loco ſumere, RHEVMATIS aut RHEVMATISMI nomine, partim veteribus jam notatum, partim & plurimum quidem, recentioribus famoſum. Qui affectus, cum partim rationis comparationi offerat in quo occupetur, partim etiam revera non deſtituatur tam veritate, quam utilitate practica, ſpero non defuturum operæ pretium, ſi illud perluſtremus.

Faxit autem DEUS T. O. M. ut cum ipſa veritate etiam utilitatem harum rerum aſſequamur.

I.

QUantumvis *nominum* rationem habere, quatenus rerum notationes ſunt, non juſtum magis, quam neceſſarium videatur; dum inprimis eo reſpicere decet, ut veræ illius *rei*, quæ per nomen tale denotari ſolet, veram acceptionem ita aſſequamur, neque aliud forte, quam ſub illo nomine intelligi debeat, arripiamus: Non eſt tamen, quamobrem illis plus juſto immoremur, quando vel ex etymo nullam veram *analogiam* habent cum ipſa re, quam deſignare debent: vel apud varios revera varie accipi ſolent, quo intuitu juſtius certe longe fuerit, ſaltem ipſam rem luculentius profiteri, quam de nomine ejusque juribus prolixe diſceptare. RHEVMATIS certe, quin ipſius etiam RHEVMATISMI vox, quam varie accipiatur, jam *generalius*, jam *ſpecialius* prolixe & ampliter memorare poſt *Schneiderum de Catarrhis*, eſſet certe Iliadem poſt Homerum ſcribere. Imo ne tranſcribere quidem copioſius ex illo neceſſarium ducimus, quæ apud pleroſque auctores celebriores, qui hujus rei mentionem fecerunt, occurrunt, ſed ſuffecerit omni modo apices ipſos harum rerum executum eſſe.

II.

Notarunt nempe jam ipſi veteres *Rhevmatis* nomine, *fientem*, & *Rhevmatiſmi* voce etiam *inſoleſcentem* & *frequentantem*, ejusmodi velut inundantem *invaſionem* atque *diffuſionem*, hic illic in corpore oborientem, quæ veras varias, maxime incommodas, veluti *ſtagnationes* ibidem formando, variis tam *materialibus*, quam *ſenſoriis* & *motoriis* ataxiis, fundamentum præbeat.

III.

Quomodo in ipſam vocem *Rhevmatis*, quod Græcis tantundem, quam latinis *fluxus* & *flumen* denotat, inciderint, ut illud illis rebus, quas per illud deſignant, impoſuerint? cum tanquam rem meræ facultatis & arbitrii liberi non integrum ſit certo determinare, poterit ſufficere ſi indicemus, quod videri poſſint ad hoc permoti eſſe ex eo, quod tales

aſſe-

affectus non ſolum velut inundando incidere in partes, & per illas *diffundi*, imo ab una ad alteram veluti revera *diffluere*, appareant: Sed etiam hic illic *effluxum* omnino aliquem ita forment, ut, ſicut ab hoc *effectu* materia illorum ita *fluxilis* fuiſſe appareat, ita etiam modus progrediendi *fluori* ſimilis hinc judicetur.

IV.

Collegit certe laudatus *Schneiderus* pleraque quæ ab antiquioribus in hanc rem dicta luculentius occurrunt; monſtrat etiam inde, quomodo antiquiſſimi vocem *Rhevmatis* inprimis, generalius uſurpaverint, pro qualibet largiore & veluti latiore *illapſu* atque *diffuſione* cujuscunque *fluidæ* materiæ, alicubi in illa loca, in quæ alias tam liberum atque largum aditum habere neque ſoleat neque debeat. Poſtea tamen occupatur maxime in eo, ut *Rhevma* quidem ſimpliciter pro *genere* intelligendum putet, quod ipſum *in ſe*, nullum certum affectum denotet; Sed complectatur ſolum ſub ſe certas ſpecies, quæ immediate magis eas res, quæ fiunt, ſecundum materiarum, partium, & locorum diverſitatem, deſignent.

V.

Quamvis in hac re, nominis uti jam diximus, nemini temere controverſiam movere in animo habeamus, tamen, ut breuiter dicamus quæ nobis videantur, apparet, ac ſi vir optimus magis ſimpliciter hic veſtigiis inſiſtere voluerit *plurium* potius, quamuis nec in hoc ſenatu ignobilium, ſuffragatorum, quam ſimpliciter ipſius *antiquitatis* calculo moveri. Certe enim quanto magis *Hippocrates* Galenum anteivit vivendi ævo; & tamen ille etiam, ut e multis ejus locis dilucefcit, adhuc antiquiores ſuos *Aſclepiadas*, in talium appellationum genere, auctores ſecutus eſt: & jam ab illis ipſis ſuperioribus temporibus uſitatas voces uſurpat: tanto evidentius utique eſt, ipſum Hippocratem *Rhevmatis* vocem illis ipſis rebus adhibere, quas poſteriores tanquam *ſpecialiore* nomine *catarrhi* complecti ſategerunt.

VI.

VI.

Cæterum, ſi cui etiam curioſa antiquitatis auſcultatio hic arrideat, eſt utique elegans ille locus apud ipſum *Platonem III. de Republ.* ubi ſub *Socratis* perſona, arguuntur mortales, quod *incontinentia & intemperantia ſua, cùm ſimpliciter vivendo & prudenter, ſani eſſe poſſent,* illum laborem *Aſclepiadarum* familiæ objecerint, ut illi, tanquam novis rebus, nova etiam nomina cauſarum confingere neceſſe habeant, ῥεύματα καὶ πνεύματα, tanquam fontes plurium ulteriorum damnorum & noxiorum ſchematum, pronuntiando. Ubi nempe non adeo ineptè *Paſchetto* videtur, non tam aſſentiri huic diviſioni *genericæ* morborum, Socrates, quam potius ſalſe (ſibi conſueto modo magis *ethice* quam *phyſice*,) illam ridere: quod nempe Aſclepiadæ neſcio quibus ῥεύμασιν καὶ πνεύμασιν, novis & prius in hoc ſenſu inauditis commentis, tanquam cauſis tribuant; quod potius *intemperantiæ* atque *incontinentiæ* hominum, ſine tropo & ambagibus, imputari debeat. Non incommode etiam ſecundum noſtrorum Germanorum philoſophiam: Süſſe machen Flüſſe.

VII.

Quicquid autem vel omnes in hoc genere dubitent aut conſtituant, quaſi *catarrhi* maxime dicendi eſſent juxta *Galeno* inprimis uſitatam *formulam*, illi affectus, qui ſecundum illius, quam amplectuntur, opinionem, *à cerebro*, aut quomodocunque tandem è *capite* ad *fauces* & *pectus*, veluti diffundantur; certe apud ipſum Hippocratem quovis intuitu priorem atque potiorem, ſententiam has ipſas tales res diſerte ῥεύματι in acceptas ferendas eſſe, ipſo libro *de priſca medicina* habemus. Quamvis enim primo tanquam male intellecta videri poſſet allegatio nominis ῥεύματος, dum videlicet dicit; *ubi nobis gravedo ſeu coryza oboritur*, καὶ ῥεῦμα κινηθῇ διὰ τῶν ῥινέων, quod explicant: *& humor e naribus effluit*, quaſi nempe Hippocrates hic ῥεῦμα ſolùm pro *effectu coryzæ*, nempe ſimplici *fluxione materiæ* illius, allegaret (ſicut etiam ex veteribus aliquos vocabulum *rhevmatis* pro ipſa *materia* quæ

effluit

effluit interpretati notantur apud eundem *Schneiderum*) Tamen vel leviter adhibenti animum facile apparet, quod hæc locutio ad minimum ſimpliciter, *ambigua* ſit, & æquò jure, imò majore quam ante dicto interpretamento, verti poſſit; *Si nobis coryza oboritur*, dum ῥεῦμα *per nares movetur.* Interim tollit omne dubium, ſubjuncta ulterior ῥεύματος efficacia, dum ulteriores *rhevmatum* effectus, in alias partes, recenſens, dicit: ὅσα ῥευμάτων ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τρέπεται, *quæ verò* ῥεύματα *ad oculos divertunt*: Et iterum amplius: ὅσα δὲ εἰς τὴν φάρυγγα &c. quæ verò (nempe ante dicta ῥεύματα) *in fauces procedunt*, ab illis fiunt *branchi, Cynanche, eryſipelata, peripneumoniæ.*

VIII.

Ne nimis profunde, præter intentionem noſtram in has res implicemur, placet omnino diverſam peritus viam inſiſtere, & non tam quid aliis quibuslibet, ſive ratione *nominis* imponendi, viſum ſit, ſive *differentiæ* à catarrho afferendæ, potius illud ipſum intueri, quod tum *Hippocrates* hoc nomine *præcipuè* deſcripſit, tum etiam poſteriores ſub eodem complecti ſolent.

IX.

Hippocrates quidem, loco allegato, inprimis *rhevmatis* nomine taxat ejusmodi affectus, qui circa varias illas, quas memorat, corporis regiones, actuales veluti *influxus* agitent; materiæ inprimis *tenuis* non ſolum, ſed etiam præcipuè *acris*, quæ *ardores* & *inflammationes* parere & inferre poſſit.

X.

Ubi certe tota intentio divi Senis, hoc ſatis manifeſtat, quando hoc maxime loco argutari laborat, contra vulgatam illam jam illo ejus tempore, opinionem, quaſi omnes morbi ſolum prognaſcerentur à *frigoris & caloris* viciſſitudinibus; quibus ipſe ita potius *Secundarum* qualitatum, & inprimis *acrimoniæ* illius *tenuis* & *attenuantis*, & ſub hac conſiſtentia firmius inſiſtentis, quam ut ſive cito alterari, ſive mature excuti poſſit, exemplum apponit.

XI.

Quantumlibet autem poſteriores, ipſi tamen etiam illi propiores, talem eandem δριμεῖαν ſeu multis modis moleſtam atque periculoſam, *acredinem, ardorum, dolorum*, quin etiam *inflammationum*, architectum, circa partes ſolum *ſuperiores*, caput atque *pectus*, *Catarrho* quoque tribuere voluerint; cum tamen divus Senex hoc ipſo maxime loco, *Rhevma* proprie nominet illud, quod *acrem* maxime materiam complectatur atque partibus affundat ac inſinuet, relinquimus quidem in medio, (tanquam e cujus etiam operoſiore veſtigatione, ingens operæ pretium præter nudam curioſitatem, nusquam ſperare poſſimus,) annon revera potius illa acceptione, vel *Hippocrati*, vel anteceſſoribus ejus nominum horum auctoribus, in mente fuerit dlfferentia, ut, *catarrhi* quidem nomen potius *feroſioribus, mucidioribus* ejusmodi reſtagnationibus magis deſtinaverint; *Rhevmatis* autem appellationem magis *acrioribus*.

XII.

Uſum certe ipſum ſi intueamur, qualis recentioribus potisſimam partem placet, diluceſcet propemodum, quod illi *Rhevmatiſmi* nomine quam maxime inſigniant ejusmodi affectus, qui externas inprimis corporis partes, imo vel integras regiones, *ardorum, lancinationum, inflammationum, vellicationum* atque *acrium vibrationum*, undiquaque autem omnino *ſenſibilium dolorum*, Symptomatibus, ſi non ſemper, inprimis eximiè & æqualiter, afficiant, *posſint* tamen hoc maxime facere, imo *ſoleant*, in quantalibet ſui ἀκμῇ conſtituti.

XIII.

Ubi, cum *Hippocrates* quam maxime tali materiæ, quæ ejusmodi effectus producat, *Rhevmatis* nomen ita abſolutè præponat, ut non ad qualemcunque diſtinctionem forte nominet *Rhevma acris materiæ*; Sed poſtquam abſolutè nominavit *rhevma*, imo effectus ejus. demum ultimò *cauſandi* & agendi ratione declaret conſiſtere in illa δριμεῖα craſi: non inepte hinc conficitur, quod ubicunque ejusmodi *tenuis* mate-

riæ

riæ *reſtagnatio* contingat, quæ *effectus* illos *ardoris*, *doloris* &c. exhibeat, illa ipſa ad cenſum *Rhevmatis Hippocratici* omni utique jure referenda veniat.

XIV.

Sit itaque utique *Rhevmatis* nomine, veteribus uſitato, etiam hodienum noſcendus affectus, *mobilis* talis, & tanquam *invaſione* quadam & velut *inundatione*, regionibus corporis aut partibus quibusdam eveniens, qui *dolorum* acriorum ſenſum illis incutiat, ſchemate & numero plurium, ingenere vero *ardoris* anxiæ *inquietudinis*, *ſubtilioris* atque *diffuſioris inflammationis*, imo etiam alibi *effuſionis* alicujus *fluidæ materiæ*, alibi ad minimum ab ejus infarctu atque reſtagnatione coorientis *tumoris*; & tum ab hoc ipſo, tum a micationibus parvis *Spaſticis* concurſantibus, *rigoris*, & movendi impotentiæ.

XV.

Nemo erit cui non appareat, quod ſecundum hanc talem deſcriptionem, etiam tota *arthritis*, cum omnibus ſuis ſpeciebus ad tale *Rhevma* referenda ſit. Neque vero nos difficultatem veram atque realem invenimus, quæ diſſvadere hoc poſſit, ut hanc *Rhevmati* amplam in genere ditionem aſſeramus. Tanto magis, cum jam etiam antiqua hujus acceptionis veſtigia occurrant, quæ manifeſto *arthritidem* inter *Rhevmatis* ſpecies connumerent; Cujus rei teſtis exceptione major eſt *Caſparus Hoffmannus*, qui late ſumto etiam *catarrho*, (tanto magis *Rhevmati*, ut hujus etiam adhuc generi) ſubeſſe aſſerit non tantum *catarrhum*, ut hodie loquantur, *ſuffocativum*, ſed & *pleuritidem*, *peripneumoniam*, *anginam*, *aſthma*, *diarrhœam*, *arthritidem*, *podagram*, *chiragram* &c.

XVI.

Si quis autem ſpecialiorem velit *Rhevmatis* explicationem, illi quidem noſtram ſententiam facile aperiemus, quod nempe fruſtrà quidem ſit, perplexas ſcriptorum recentiorum circa *Rhevmatiſmum* ſententias ſatis pasſim diſcrepantes, ad unam normam revocare; interim adhuc alienius, antiquisſimorum, & inprimis ipſius *Galeni*, primo qualemcunque ſenſum

 ſum

ſum exſculpere, deinde formatum potius quam vere talem repertum, pro norma ſibi ſtatuere.

XVII.

Cum vero res ipſa, nempe vera *hiſtoria* morborum Clinica, demonſtret, quod verum quoddam diverſum *dolorum* talium ſit genus, quod ab *arthriticis* ſimplicibus peculiaribus plane modis differat, & vera veluti *irruptione* quadam, tanquam *inundatoria* ruptis aggeribus, partibus obtingat, & *ſtagnatoria diffuſione* illas obſideat, imo vero etiam ſæpius manifeſtiorem *affluxum* humorum, quin qualemcunque altiorem *exundationem* eorundem, præ ſeſe ferat, quam ſimplicior *arthritis*: non dubitabimus proinde huic ipſi tali, veluti proprii ambitus affectui, etiam *ſtrictioris* ſenſus nomen *Rhevmatiſmi* proprium asſignare.

XVIII.

Et ſanè agemus noſtra hac tractatione de illo ipſo *Rhevmatiſmo*, ſecundum hanc noſtram acceptionem: dicimus autem noſtram, ſine ulla affectatione aut cujusquam hominis præjudicio, Si quis eſt aut fuit, qui pari hujus effectus affectione nobiscum conſenſerit, ille habebit nos totos etiam cum ipſo conſentientes: tanto magis, cum propriè res ipſa, nempe veritas, extra nos ſit, neminis propria, ſed omnino communis: & velit certe Deus ut ſit communis!

XIX.

Eſt autem *Rhevmatiſmus* vel *ſimplicior*, cauſa *materiali* æque atque *loco* affecto *generalior*; vel *compoſitus* magis, & cum aliis affectibus *complicatus*, aut ad minimum *conſpirans*, tam *materia*, quam ſubjecto *locali*, *ſpecialior*. *Prior* ille, & *familiarior* propemodum obſervatur, & eſt etiam inprimis per *initia* ſui communiter *mitior*, quantum ad ſymptomata *ſenſus* percellentia: *auctior* vero communiter, tam *diffuſione* ſeu ambitu, quam etiam velut *effuſione*, ſeu ſenſibili quantitate *reſtagnationis*. Obtingit etiam hic *prior* magis ſimplicius *plethoricis*; quibus vel ad *evacuationes* per hæmorrhagias res ſuæ reſpiciunt: vel jam actu evacuationes tales liberum ſucces-

ces-

ceſſum nactæ, in *adſuetudinem* abierunt. Hujusmodi Rhevmatiſmus, oſtendit ſe interdum veluti per *totum ambitum* corporis; verâ ſimilitudine illius ſenſus, qui hominibus *plethoricis* obtingit, quando fortiùs corpus agitando *defatigarunt*: vel etiam *æſtuans* corpus, nimis cito & intemperanter *refrigerarunt*. Interim exhibet etiam hic Rhevmatismus aliquantum diverſa ſchemata, ſecundùm temperiem univerſaliorem maſſæ ſanguineæ, vel *floridiorem*, vel *ſeroſiorem*: & inprimis ſeroſitatis minorem aut majorem *dyſcraſiam*.

XX.

Hic *ſimplicior* Rhevmatiſmus, conſpirat plurimum cum *arthritide* ejusque quibuslibet ſpeciebus; imò eſt proprie primus ad illam *gradus*, incidens in communia cum Arthritide *loca*, & communia generalia *tempora*, intelligo *ætates*, *anni mutationes*, *tempeſtatum* varietates. DIFFERT interim & hic generalior atque ſimplicior, & quilibet tandem cujuscunque ordinis Rhevmatiſmus ab *Arthritide* qualibet, utique in eo, quod Rhevmatiſmus quidem magis CONGESTIONEM HUMORUM ad illa loca pertinacem, pro fundamento habeat eorumque *ſtagnationem*, & inde naſcentem *paſſivæ tenſionis atque preſſionis* effectum, imo etiam *caloris* aut *ardoris* perceptionem, aut denique *tumidum* infarctum: *Arthritis* autem omnis generis, magis fundetur in *contentionibus ſpaſticis* intrà ipſas partes, quatenus *fibroſæ* aut *tendinoſæ* ſunt; cujusmodi *motitationes*, inprimis non ſimpliciter totos *plexus* tendinoſos occupantes, ſed velut in paucioribus talium *fibris* acriùs fientes, ſenſus illos *acutos*, *vellicatorios*, *vibrativos*, imo quaſi *rupturam* minantes efformant. Unde certe mirum non eſt, præcipuam perceptionem *Rhevmatiſmorum* magis in *poroſis* portionibus artuum obſervari; à *congeſtione* & *reſtagnatione* humorum eò compulſorum; *Arthritidem* autem, magis ſentiri circà talia loca, quæ *tendinoſarum* partium & indoli, & paſſim ſedi, propiores exiſtant. Interim uti *Rhevmatiſmus*, ſæpè etiam ſine vera *arthritide* exiſtere ſine omni dubio ſolet; ita ex adverſo, *Arthritis* longà

gè frequentius jam *ſuccedit* Rhevmatiſmo, & tandem quidem etiam in ſolidum: jam *comitem* illum, imò variorum ſymptomatum, aut ad minimum peculiaris eorum energiæ, *fomitem* agnoſcit.

XXI.

Eſt autem, ex adverſò, *Rhevmatiſmi ſpecialioris formalis ratio* quod ortum ſuum ſumat à qualicunque ejusmodi ſive per neglectum particularis *Eryſipelaceæ* aut potius *phlegmonωdis* congeſtionis atque ſtagnationis, ita orta, & ſenſim inducta velut *adſuetudine*; vel inprimis, & eminentiſſimè quidem, à *Febrilis* alicujus, *ſegnioris* atque *lentioris*, *apoſtaſeos*; (inadvertentia tamen & neglectu plurimum adjutæ) in talem aliquam partem *inſinuatione* firmiore: qualem utramque conditionem certiſſimè ſequatur *impoſterum*, quandocunque generalior quædam *commotionis* apoſtaticæ occaſio obtingit, directio ejus ad antiquam ſedem, & velut uſitatum hoſpitium.

XXII.

Quamvis autem vulgò pro ſpecialiſſima veluti Rhevmatiſmi *differentia*, & ſigno quaſi pathognomonico, allegari ſoleat, quod ille magis *latè* per ambitum partium ſe diffundere ſoleat, & *muſculoſas* etiam regiones complecti; cum vera *arthritis*, *podagra* atque *chiragra*, potius ſimpliciùs ipſas *articulationes* obſideat: tamen, cum hæc ipſa diverſitas nequaquam adeo exquiſitiſſimè perpetua ſit, quin etiam *podagrici* veri *dolores* æque, atque ſuccedentes *tumores* & *inflationes*, latiùs, quam per ſolas *articulorum* juncturas extendi obſerventur, inprimis in *diffuſioris* atque *ſpongioſioris* habitus ſubjectis: non adeo abſolutè proinde huic diverſitati ſubſcribere poſſumus, aut certè *complicationem* ejus peculiarem cum *arthritide*, notare debemus.

XXIII.

Interim illud minime diſplicet, quod etiam hæc circumſtantia verè attendi mereatur, qua illa *phlegmonodes* & *eryſipelatωdes*, non tam in ipſos articulos, quam *poroſiores*

par-

partes ambientes, diffuſio, ad minimum *familiarior* Rhevmatiſmo, quam veræ arthritidi atque podagræ, notatur. Cum enim *apoſtaſes* ipſæ *febriles*, ab antiquisſimis quidem, & cum illis ipſo *Hippocrate*, utplurimum quidem commemorentur ad *articulos* fieri: Sæpe tamen etiam ambiguo vocabuli ſignificatu, ad *artus*, imò verò manifeſto etiam ad *glandulofa* loca, *parotidibus*: ad latiùs autem diffuſas *cutaneas* portiones, per *Eryſipelaceas* extraverſiones, pertinere, & illi notant, & ipſa *Experientia* teſtatur: Imprimis in pejoris moris ejusmodi *abſceſſionibus*, quales v. g. *totum* crus aliquando obruunt, &c. Quæ omnia etiam hiſtoriam ortus & proceſſus Rhevmatiſmi, ſecundùm noſtram acceptionem illuſtrant. Propterea admittimus quidem etiam hanc circumſtanriam, interim veram ejus abſolutiſſimam diverſitatem ab aliis *arthritico-podagricis* inſultibus, non pariter recipimus.

XXIV.

Tantò magis, cum revera etiam duplex circumſtantia in ipſis *Rhevmatiſmis*, vera ac realis, ſeſe offerat, quæ hujusmodi *ſinceram* Rhevmatiſmi differentiam, quæ nempe utique ab ipſo inſeparabilis eſſe debebat, partim plane refellat; partim ad minimum in ſummum dubium adducat, & plus pro *conſpiratioae* illâ cum ipsâ arthritide decernat.

XXV.

Certe enim, quod ad primum attinet, cui Practicorum attentiorum incognitæ eſſe poſſunt illæ, ſimplicius ad ipſas *articulationes* decumbentes primo *debilitates*, ſucceſſive *ſenſibilitates*, & ultimò etiam non *dolentes* ſolum, ſed etiam magis magisque & *inſoleſcentes*, & *recrudeſcentes*, affectiones, quæ jam à *febrilibus* non ſincere procedentibus affectibus, ab *interioribus* ſimpliciter ad exteriora tendunt, & actu procedunt: jam ab aliis hujusmodi manifeſtioribus, ad exteriora largiùs factis *diffuſionibus*, ſed incommodiùs tractatis, coortæ, hic illic occurrunt. (Intelligo *Eryſipelata*, inprimis autem *phlegmonodea*, non amplius in *recenti commotione* conſtituta, è qua ad *intimiora* ejusdem ſolùm partit

tis recurrunt, aliquanto ſegniùs retroacta.) A qualibus utrisque etiam directe ad *articulos* oboriri congeſtiones, & ex his *dolores* varios, in illis non ſolum *ſtatarios*, ſed etiam *innidulantes* atque *recurſantes*, teſtatur & antiquorum paſſim narratio, & ipſa propria practica obſervatio.

XXVI.

Secundò, nemo quod ſciam contradicit, quin etiam in ipſis Rhevmaticis *doloribus*, ſenſus exquiſitior tandem magis directe ipſos *articulos* complectatur. Cujus intuitu, cum altiùs etiam ad circumjacentes *muſculoſas* poroſas partes diffuſus *ſenſus*, potius *expanſio* quædam hujus cenſeri poſſit, quam vera *directa* tanti ambitus occupatio primigenia, non videtur proinde tanti hæc ratio, ut pro verè & ſimpliciter *formali*, abſolutè habeatur.

XXVII.

Præcipuam autem propemodum rationem diverſitatis, *Rhevmatis* & ſincerioris *arthritidis*, uti merito in ſupra dictis duabus præcipuis circumſtantiis collocamus; primò quod Rhevmatiſmi *ſpecialiores*, etiam quarumvis *ætatum* ſubjectis obtingere ſoleant, dum veræ *arthritidis* ſpecies, magis ad *certas* ætates velut reſtrictæ & alligatæ ſint: Secundò, quod tales Rhevmatiſmi evidentiùs aliis *inflammatorio-febrilibus* prægreſſis pathematibus originem debeant; cum *arthritici* affectus, ſimpliciùs ab *hæmorrhagicis* moliminibus verum hic ortum ducant. Ita facilè tamen conſentimus, imò verò noſtra ex parte, & forte magis propria acceptione, quam maxime adſtruimus, quod utrorumque horum affectuum *Rhevmatiſmi ſimplicioris* & *generalioris* inquam, & *arthritidis*, non ſolùm fontes ſint communes, nempe *ſanguinearum* maxime ventilationum *molimina*: Sed etiam *Rhevmatiſmus* propioribus ferè progreſſibus atque ſucceſſibus, recto gradu in *arthritidem* veriorem obfirmari pergat.

XXVIII.

Nempè, ut progreſſum etiam faciamus ad *modum fiendi* & *Cauſalem* adeo rationem Rhevmatiſmi, ſtatuimus, quod

ille *ſpecialior* quidem, *primam* ſuam originem maxime debeat, aporrhœarum *acriorum* atque tenuiorum *ſeroſo-ſanguinearum*, à *febrili* exagitatione ſanguinis natarum, imò vel de cauſa aliqua *febrili* materiali *reſiduarum*, ultima tali *lenta critica* eliſione, ad partes ignobiliores & longinquiores, nempe vel ipſos *artus*, vel ad minimum peripheriam exteriorem corporis.

XXIX.

Vel etiam undecunque tandem ſubnatarum, maxime tamen *interno* ortu productarum, & quantumlibet tacitè ita ad ſuperficiem expoſitarum, *Eryſipelacearum* copioſiorum heterogenitatum, *cohibitione*, ne ſatis promtum atque liberum exitum ſortiantur; aut *repulſione* ad intimiora, eiusdem tamen potius *partis* quam totius corporis. E quibus circumſtantiis, in ipſa ita diutius obſeſſa parte, utique aptior diſpoſitio, ad receptandas impoſterum ſimiles materias ſubnaſcitur: maxime omnium autem etiam peculiaris velut *inclinatio*, iterum iterumque ad ſimilem locum adigendi, qualitercunque ſimiles etiam materias ſuccedentibus temporibus pullulantes, inde concipitur quaſi & formatur.

XXX.

Interim certiſſimum etiam omnino arbitramur, quod *remotiores* quantumcunque occaſiones, quam maxime adſcribi poſſint *plethoricæ* conſtitutionis ejusmodi *commotionibus*, quibus illa ad *generaliores* tales, & vere *longinquiores* conatus, inprimis circa ambitum corporis, *congeſtorios*, & latius, circumqualiacunque emunctoria, *ſtagnatorios*, induci ſolet.

XXXI.

Sicuti revera univerſim, tota *Rhevmatiſmi* indoles, quomodocunque etiam, propemodum ſive pingitur ſive fingitur, tamen conſtante illa confeſſione, *ſenſibilium* ardentium, imo plusminus *inflammatoriorum* dolorum, ſimpliciſſima certe & nihil coacta explicatione, ad *ſanguineam* magis cauſam *materialiter* referenda videatur: cum ſinceriſſima etiam gra-

viſſimarum *inflammationum* materia, nulla ſit certior, quam ſincerus, & maxime quidem *floridus*, ſanguis.

XXXII

Quod jam attinet *ſedem* Rhevmatiſmorum', conſtituitur illa utique, inprimis à recentioribus hujus rei ſcriptoribus, liberrima atque *latiſſimè* patens; quandoquidem, (excepto ſolum *capite* & *pectore*, inprimis interno, quibus partibus evenientes, licet de reliquo cum aliarum partium rhevmatibus abſolute geminas læſiones, non *rhevmatis*, ſed *catarrhi* nomine appellandas, quia inprimis *Galenus* ita appellaverit, exiſtimant) toto reliquo corpore, tàm *interiore* quàm præſertim *exteriore*, hunc affectum ſtabulari poſſe affirmant.

XXXIII.

Nos, uti quidem his *Rhevmatismi* ditionibus nihil detrahimus, ita placet tamen inprimis illam ejus maxime familiarem *ambulatoriam agilitatem* notare, qua maximopere promtus atque proclivis eſt, ad ſedes ſuas *transferendas*, & cum, etiam conſentientibus omnibus, omnes ipſi pateant, ita etiam libertate ſua in illis occupandis utendum.

XXXIV.

Referemus libenter ad hujus affectus hanc indolem, tum quæ vulgo dicitur *arthritidem vagam*, tum inprimis illos *arthritωdes*, partim *dolentes* partim *exundantes* affectus, qui valdè facile ab *externis* partibus & peripheria corporis, ad *intimiora* ita compelluntur, ut revera *ῥέειν*, *fluere* quaſi, imò *ruere*, videri poſſint: Sed cum ab hujusmodi *regreſſu* nec ipſa quoque ſincerior *arthritis* libera ſit, non integrum propterea putamus, hanc conditionem huic affectui ut *propriam* aſſerere: Bene tamen *promtiorem* atque *frequentiorem* ejus eventum in hoc affectu, quam ſincerioribus *arthriticis*, omni modo profiteri.

XXXV.

Nempe, ut toti etiam huic rei omnem ſuperfluam pompam atque perſonam detrahamus, laudamus omnino iterum illam ſummam *conſpirationem*, qua revera *Rhevmatiſmus* ſen-

ſenſim in *arthritidem* & quælibet ejus ſchemata, tranſire atque ita obfirmari ſolet, ut revera nulla amplius, niſi ſincerius *ſpeculativa*, differentia commonſtrari poſſit: aut ad ſummum talis utrorumque *coalitus*, ut, licet *diffuſio* illa *rhevmatica*, *expanſio* etiam ad *molliores* ambientes partes, ſpecificam differentiam adhuc tueri videatur, tamen & vis *doloris* exquiſitioris, & propriisſima *ſedes in juncturis*, & *tempora* invadendi, & *modus durandi*, *ſuccedendi*, *ceſſandi*, quomodocunque concipiendæ *arthritidi*, exactiſſime quadrent.

XXXVI.

Supereſt ulterior circumſtantia, quod etiam veri Rhevmatismi ipſi omnino *eventus*, ratione inprimis *curationis* ab *arthritide* in fundamento minimè diſcrepent, ſed certe ejusmodi tam *ventilationibus*, quam *diſcuſſionibus* plurimum obtemperent, quibus ipſi quoque *arthritici* dolores.

XXXVII.

Quemadmodum autem hucusque præcipuè de *internis* illis cauſis ejusmodi diffuſionum ad varia loca corporis locuti ſumus; ita neque negligenda eſt illa *externa* ſubminiſtrata veluti provocatio, quando per *arbitrarias* evacuationes, natura ad certas *regiones* corporis, ita veluti manuducitur, ut ſi impoſterum illæ depletiones & exonerationes *ſubſidiariæ*, qualecunque *levamen* naturæ utique ferentes, negligantur, illa interim impoſterum ab hujusmodi commodo ulteriùs expectando, imò pertentando, minime pariter remittat, ſed potius, cum *exitum* pariter exſequi non poſſit, tamen à *conniſu* ad illum, adeoque *reſtrictione* humorum ad illa loca, minime abſtineat: a qua re utique hoc ipſum fit de quo loquimur, & repetitis *tentaminibus*, magis magisque adſueſcit, nempe verus *Rhevmatiſmus*.

XXXVIII.

Sunt autem hæ tales cauſæ, inprimis *ſcarificationes* ſæpè atque largiter adſuefactæ, maxime in vera tali diſpoſitione, cui illæ quadrare poſſint: tum etiam aliquoties iteratus uſus *Veſicatoriorum*: *fonticuli* quoque diu geſtati, & poſtea

iterum neglecti: quin *ulcera* diutius geſtata *manantia*: *ambuſtiones* à fluidis fervidis, pinguedine, inprimis tamen *aquâ*: tandem *luxationes*, *contuſiones*, *fracturæ*, non ſatis *maturè* atque vegetè reſtitutæ.

XXXIX.

De reliquo, licet minime quidem nos lateat illa plerisque de hac re Scriptoribus tralatitia, aſſignatio ſpecialiſſimæ cujusdam *materiæ Rhevmaticæ ſeroſo-acris*; qualem etiam è *Drellincurtio* legere eſt, in quodam hujus generis patiente ſub *ſpiſſitudinis* omnino cujusdam particularis denſitate, velut effuſam, ſeu iterfuſam partium interſtitiis, obſervatam eſſe: tamen, cum plus hic tribuendum reputemus diſtinctioni inter cauſam *antecedentem* & *continentem* ut vocant, & *effectum* demum ſuccedentem, ſeu verum *productum* morbidum: Tantò magis, cum etiam revera hujusmodi materiæ adeo planè *peculiaris* conſiſtentia, minime videatur conſiſtere poſſe, cum tam *generali* conditione partium inprimis ipſarum, quas tam *promiſcuè* occupat & obſidet, à poſteriori: & cauſarum *prægreſſarum*, verè occaſionalium atque prædiſponentium, quales maxime proximo §o, ſecundum ipſum experientiæ ſuffragium allegabimus: Propterea huic ſententiæ non ita abſolutè ſubſcribere poſſumus.

XL.

Quid, quod revera apprimè mereatur attendi etiam illa, uti ſane non contemnenda eſt, peculiaris ſimilitudo, quam *Rhevmutiſmus* habet cum illis *ſimpliſſimis* effectibus, qui, maxime tamen euidenter atque eminenter, eveniunt *Sanguineo-plethoricis* corporibus, à motibus minùs ſolitis *localibus fortioribus*. Certè enim etiam hi tales perſentiſcunt inde communiſſime, non ſolùm per unum, ſed ſæpiſſimè in tertium imo quartum diem, talem ſenſum quaſi *contuſorium*, in illis ipſis maxime partibus, imo vero totis *diſtrictibus*, qui etiam à *Rhevmatiſmis* proprie occupari ſolent; adeo ut revera quicquid vel a patientibus *Rhevmaticis* exprimitur, vel interrogando ab illis elicitur, id univerſum allegatis doloribus à nu-

nuda *fatigatione* inſigni ſuccedere ſolitis, tam ſimile ſit, quam ovum ovo.

XLI.

Jam cum ille *fatigatorii* doloris ſenſus aliunde non dependeat, quam a qualicunque relaxatione partium fibroſarum, quæ poſt in conſuetum earundem uſum, tanquam quietis quædam interceſſio, velut ordinarie ſubjungitur in ſubjectis, quæ non perpetuo *vegeto tonici* roboris actui, per corporis, animi, & conſuetudinis alacritatem addicta ſunt: leviter *relaxatas* autem ita fibroſas poroſas partes, eo ipſo *largior* ſanguinis *influxus* occupat & ſuffercit: Sequitur inde ſenſus ille non ſolum *ſtabilis* veluti *tenſionis*, in quo tanquam proprie *lasſitudo*, etiam *quieto* deinde ſervato corpore, fundatur: Sed oritur inde etiam à *reniſu* & augeſcente hinc tenſione illud *ſenſus* exquiſitius incrementum, ad dolorem usque, quo partes ita affectæ & à tactu *ſeu presſione* percelluntur, & ipſo ulteriore *motu* voluntario, quatenus hic etiam ſine *tenſoria* fibrarum agitatione fieri neſcius, interim hujus tenſionis jam præſentis, tam magnum & exquiſitum ſenſum inducit.

XLII.

Ubi non apparet, quid obſtare posſit, quo minus illud, quod externa agitatoria fibroſarum partium tenſio, humorum ſimplici veluti lapſui locum poſthac aperiens dum iterum flacceſcit, hoc ſucceſſu producit, formari etiam poſſit quadantenus inverſa methodo, nempe ipſorum illorum *humorum contentioſa presſione*, qua etiam *tenſionem* illam, ad inveniendum æque atque occupandum locum, iisdem partibus mox afferant & inferant, quæ in altero caſu aliunde ad hanc *receptivitatem* ita diſponuntur. Quod ipſum interim ſimulatque agnoſcitur ita poſſe fieri, non opus certe eſt, neque *humore ſpecifice diverſo*, neque *ſpecialiſſimis*, abſolute ejusdem ſive *generationis*, ſive *commotionis*, ſive in partibus *receptionis*, longè arceſſendis aut conquirendis *cauſis*, cum ad totum hoc negotium verè abunde ſufficere poſſit *generalis* ſolum *conniſus* talis, ad *ſanguinem* ad certas regiones *con-*

ſtringendum, aut *orgaſtica* etiam ſimplicior, *turgida*, ut vocant, ſanguinis *inteſtina* commotio & expanſio; imo etiam omnino *viarum* ſeu partium poroſarum ipſarum *flaccida* relaxatio.

XLIII.

Illuſtrat hanc conſtitutionem duplex illa circumſtantia; primo, quod etiam ſimplicius valde *plethoricis*, quam maxime familiaria eſſe ſoleant tales illi, ſi non plane *dolorum* exquiſitiorum, omnino tamen certe ſenſibilis *tenſionis*, *gravitatis*, *presſionis*, ſenſus, cum multiplici inprimis tenuisſimarum *punctúrarum*, (quaſi ſubtilisſimis ſetis pungerentur,) perceptione: quæ tota res, una cum faſtidioſa ſubinde impotentia ad motus, licet maxime *gradu*, tamen certe toto *genere* à *Rhevmaticis* etiam ſenſationibus minime diſſentit. Secundo, quod quam maxime Rhevmatismus non aliis corporis conſtitutionibus familiarior, imo verius proprius magis ſit, quam ipſis talibus & *plethoricis*, abundantiâ, & *Sanguineis*, texturâ ipsâ corporis: aut certe in hoc genere, multiplicis *poroſitatis*, quam maxime coincidentibus *phlegmaticis*: verisſimè vero omnium *phlegmatico-ſanguineis*.

XLIV.

Hoc certè intuitu putamus, quantum ipſam materiam concernit, non æque opus hic eſſe prolixa *ſpecialisſima craſi*, ad hujusmodi effectui parem *materiam* conſtituendam; cum etiam ſimplicem ſanguinem hoc poſſe, ex allegatis eluceſcat: dico *ſenſum* ejusmodi formare, qui à vero *Rhevmatico* in hoc paſſu, quatenus *ſenſus* eſt, in nulla re differat, quam ſola *continuitate* eximia, etiam *quieto* ſervato corpore; dum ille *plethoricus defatigatorius*, magis ſolum ſub motu corporis tentato, ſenſibilius ſe exerit: & inprimis etiam *duratione*, quæ in *Rhevmatico longior* atque *pertinacior* eſſe ſolet.

XLV.

Imo, videtur huic conſiderationi tantò plus lucis affundere etiam illa utique conſideratio *à juvantibus*, quod plerorumque auctorum teſtimonio & inprimis, quod certe optimè

mè notandum venit, eorum teſtimonio, qui de ea ipſa re ut è *propria practica experientia* & *obſervatione* ſcripſerunt, *unanimi conſenſu*, ipſa *ſanguinis ventilatio*, *ſimplex per V. Snes*, inter *præcipua*, & *certisſimæ efficaciæ*, hujus affectus remedia, recenſeatur: adeo ut etiam *Tudeccius una ſimplici V. Sne* Rhevmaticum, (ſi ita fas eſt aſſumere locutionem) non modo à præſente inſultu, ſed *penitus* liberatum & in integrum reſtitutum eſſe, aſſeveret; Sicut etiam nota eſt ingens illa *Sydenhamii* fiducia, quam adverſus hoc malum etiam in *multiplicibus*, & *largisſimis* certè, ſanguinis misſionibus, tanquam *Experientiæ*, ſolido ductu, conſtituit.

XLVI.

Minime verò nos fugit, poſſe etiam ex hac ipſa methodo per V. Snes Rhevmatiſmum curandi, & quam maxime quidem iterum ab ipſa *experientia*, argumentum aliquod formari, quod ſimpliciori ſanguinis, & abundantiæ ejus ad hanc effectum formandum efficaciæ, plurimum detrahere videatur, nempè, quod V. Snis uſus etiam *non ſatisfacere* curationi ſoleat: teſtibus inprimis querelis prolixis ſuper ea re *Guilel. Cole* ad ipſum *Sydenhamium*. Sed confidimus certè apud *clinicæ* praxeos peritos, non fore ingens hujus obſtaculi pondus, cum utique de omnibus illis affectibus, qui multum debent *motibus translatoriis*, CONSUETUDO diuturnæ & frequentioris ejusmodi concitationis, ſatis cito communiter parum amplius *proportionis* ſervet ad ipſam *materiam*, quin etiam extra illam & ad citò *cooriendum*, & pertinaciter *inſiſtendum*, ingentem *promptitudinem* exhibent. Unde etiam circà laudatisſima quælibet medicamenta, eorumque imparem efficaciam, Practici bene meminerunt reſpicere ad conditionem affectus *inveterati*, nempe adſueti.

XLVII.

Imò verò, ſi etiam altera velut à priori expendatur opinio, quæ cauſam hujus mali *ſimpliciter* in *peculiari qualitate* ſanguinis, *ſeroſo-millioſa acri* collocat, certe hujus *qua talis*, tum *ſecretioni* penitiori a reliquis humoribus nulla comparet

apti-

aptitudo in illis partibus, qua proprie hoc ipſum facere videri deberent, neque certe etiam talis ita ſingulariter planè *proportionata receptivitas* in iis partibus, quæ proprie *obſideri* intelligi debent. Cum enim neque *tumor*, neque *ardor*, in hoc affectu *ſimpliciter perpetuus*, adeoque quod ajunt, *eſſentialis*, exiſtat; Sed potius *profundior* ejusmodi ſenſus in ipſis quoque *fibroſis* partibus, partim *tenſioni* pasſivæ *gravativæ*, partim, ſit venia verbo, ſubtili *retenſioni*, ſeu *niſui* atq; *contentioni* adverſus illam *diſtenſionem* reagenti: Et hoc quidem per *activas fremebundas* atque *palpitabundas micationes* atque *vibrationes*: quæ utraque magis in *muſculares fibras* cadunt, quam quaslibet alius texturæ partes: in his vero & per has, hujusmodi *ſpecialiſſimæ ſubſtantiæ ſeparatio* a reliqua maſſa humorum, aut ſpecialis ſaltem *receptio* ſubpræcluſione aliorum, minime cadat: redditur certe vel ab hoc reſpectu creditu difficillima illa ratio hujusmodi conſtitutionis, tanquam *ſpecificæ* materiæ, quæ *hunc & non alium* effectum producere apta ſit, & ita etiam *ſpecialis* ſolum ejus indolis, vel ſimplicius *ſeroſo-bilioſæ*. Cum enim revera ne in ipſo quidem adhuc *quolibet Eryſipelate*, ſatis probata ſit illa ejusmodi vera *bilioſa* materialis conſtitutio; cum, a propria quidem ſede affectus *ſeroſi*, teſte ipſo colore, tenuis portionis ſanguinis immixtione pauca & penitiore, imbuta conſiſtentia, tum reliquis phænomenis, tum in primis hujus affectus ad *maligne ulceroſas* & *ſphaceloſas* corruptiones propenſioni, affatim quadret atque ſatisfaciat.

XLVIII.

Interim illud non ſolum minimè inficias imus, ſed maxime potius conſiderationi commendamus, quod ſubtiliter acrior conſiſtentia ſeri, licet non ipſum affectum abſolutè *ſpecifice* producere, tamen illum *per individua* & ſenſibiliorem reddere, &, iterum dico *per individua*, etiam ad *ea loca* illum veluti expendere, & diffundere posſit, ad quæ non in omnibus, nempè hac accidentali ſpeciali *dyſcraſia* non affectis, ille non pertingat: i. e. ab *Eſſentiali* ſua indole hoc non habeat,

ſed

ſed ſimpliciter magis ab *accidentali* per individua acceſſione.

XLIX.

Jam vero ſi tandem etiam demum inſpiciamus, citra inanes fictiones, MODUM EXUNDATIONIS hujus, tam *latè* etiam *patentis*, ut interdum *totum* propemodum *corpus* occupare poſſe cenſeatur; vel etiam contrà ita *reſtrictæ*, ut non ſolum parvam portionem occupet, ſed etiam inprimis *ſtatis* adhuc inſuper *inſultibus*, aut ad minimum certe qualibuscunque *periodis & recurſibus*, ante omnia vero ab *animi pathematibus*, tam *terrore*, & *mœrore* quam *iracundia*, denuo provocetur atque inducatur; nulla certe minor veriſimilitudo locum hic invenire apparet, quam quod hi tales affectus adſcribi mereantur *ſtaſibus* ab OBSTRUCTIONE prognaſcentibus. Sicut enim illa res, exceptis ſpecialisſimis locis & organis, omnino utique in quibuslibet generalioribus, omni conceptui refragratur; dum talium *generaliorum* locorum & partium, non ſolum *meatus* laxiores atque capaciores ſunt, quam ut promtè cuicunque *obſtructioni* ſubjacere poſſint: Sed etiam, cum in illis nulla alia verior via & ſucceſſus præſtò ſit, quam *ex arteriis*, *per poros*, *in venarum* orificia: *arterioſus* ſanguis autem, quoquo tandem modo conſtitutus, uti *dilutior*, ita *tenuior* ſemper (eodem tempore) habendus ſit, quam *venoſus*: ne dum ut non tam *ſanguini*, quam tenuiori *ſeroſæ* ſubſtantiæ (nam ſimpliciter *mucidam* hic accuſare nemo adhuc, quem viderimus, in animum admiſit) aliquid tale adſcribi poſſit: *obſtructio* autem talis in ipſis *arteriarum* extremitatibus, forte à nemine ſupponatur: *in poris* autem partium, alia certe, quam *Rhevmatica* ſymptomata produceret: in *venis*, per naturam *mechanicæ* ſtructuræ, è *tenuiore & arctiore* ſemper ad *patentiora* progredientis, à ratione aliena ſit; omnibus autem hiſce modis, vera *obſtructio*, & conſequenter vera *ſtaſis*, longè alios *corruptivos* potius effectus, quam ſimplices *ſuffarctus*, *tenſiones*, qualescunque *ardores*, imò ſit ita, *vellicationes* aut

compunctiones, formatura eſſet: ita diluceſcit puto affatim ex his circumſtantiis, quod *obſtructionis* in hac cauſandi methodo, nullus usquam reſpectus locum invenire poſſit. Tantò minus, ſi etiam hocintuitu jam allegato illius tam *diffuſæ expanſionis* hujus affectus, ut aliter fieri non poteſt, ratio habeatur.

L.

Sicut autem, quod ab *obſtructionibus meatuum* hic talis affectus primam ſuam originem ſumere non poſſit, tum hæc ſatis confirmant, tum etiam occaſionum aliarum in hoc eodem genere nullus par effectus obſervatur: dum v. g. neque *frigus directè* & immediate, *Rhevmata* vel *inducit*, vel ſolum etiam *provocat*; Sed potius improvida ex inſigni frigore iterum *concalefactio*: nec etiam *œdematoſæ*, imò vel *ſcirrhoſæ* veriores, pejoris obſtructionis juſtius ſuſpectæ, *reſtagnationes*; neque *ſcabioſi*, quamvis in ulcerationem proni *lentores*, nec ab ipſis his malè tractatis coorta *œdemata*, veram *Rhevmaticam* ſenſationem æmulentur: ita cum tamen *Rhevmata*, ipſius etiam *Hippocratis* ſenſu, vel in *particularia* loca incidere poſſint, & quidem per occaſionem etiam *frigoris*, in illis cooriri talesaffectus, qui *Rhevmatici* poſt hac haberi & æſtimari poſſunt: Diſpiciendum paucis erit, etiam de hac ipſa tali conſtitutione. Certè, ut in omnibus horum generum contemplationibus, ita in hac ipſa etiam, meretur prudenter æſtimari, uti ipſum paſſim factum ejusque *hiſtoria*, ita inſuper vulgata etiam ejus, ſecundum communem notitiam, ſingularis conſtitutio, quæ liberiorem *univerſaliorem* ejus, quæ primò intuitu ita æſtimari poſſet, efficaciam, potenter reſtringet. Quis enim non ſtatim hic reminiſci poterit, quod *frigoris* illa efficacia *coagulans*, quæ deinde hujusmodi *obſtructiones* producere videri poſſet, ſit utique tam generaliſſima, & inſuper æquè generalis obſervatio, immenſi numeri hominum, in frigore quantumlibet etiam acri obverſantium, & tamen ex hac ſimplici ratione, nullus utique proventus *proportionatus*, *frequens*, ne quidem illarum parti-

ticularium Rhevmaticarum conſequentiarum. Cum ex adverſo, reverà in vulgus nota ſit, talis demum efficacia *frigoris* (adeoque OBSTRUCTIONUM) ad hoc negotium, ſi vel è *frigore* citò ad inſignem *calorem* fiat tranſitus: vel *contrà*, poſt inſignem calorē, inprimis autem *fluente* omnino *ſudoris* excretione, repentina *refrigeratione*. Sicut profectò hanc rem nemo usquam melius æſtimare poterit, quam ab exemplo in hoc genere veluti craſſisſimo, *pernionum*. In his enim cum revera *obſtructio* ejusmodi à ſummâ *denſatione* humorum per gelu exquiſitum, præſtò ſit, tamen tantum abeſt, ut huic improvidè adhibita *concalefactio* remedium adferat, ut potius frigoris ipſius, à ſummis gradibus leniſſimis ſucceſſibus facta *remiſſio*, *coagulationem* etiam illam talem revera iterum *diſſolvat* (ut ex applicatione *nivis*, aut *aquæ* nondum actu gelatæ, notum eſt vulgo remedium.) Ita poteſt certe ab hac generali conſtitutione transſumtio quædam fieri ad illas etiam ſuppoſitas partim, partim veras conſecutiones, quæ non tam ſimpliciter in *craſin* humorum, quam potius in *motum* eorundem, & *translationes* à vicino loco in alium, à *ſenſu* magis, quam alio directo effectu frigoris, redundant.

LI.

Jam, cum ipſorum etiam *Rhevmaticorum* motuum atque translationum, *periodicæ* maxime reverſiones, minime tam ſimpliciter ab actuali *frigore* eximio ſequi ſoleant; Sed potius à levi etiam *ſenſu*, *obſcuro* adhuc atque *tenero* quoque: Unde notum eſt, quod leviores exacerbationes *Rhevmaticæ*, paſſim *primas* aliis hominibus adhuc *inſenſiles*, *tempeſtatum*, *inſequentes* ſolum demùm, *alterationes* potius, quam eximias *mutationes*, ſequi ſoleant: non fit certe ex his conſiderationibus usquam veriſimile, quod ejusmodi energia frigoris, in provocandis *Rhevmatiſmis*, usquam magis à *coagulante* in humores adeoque *obſtruente* ejusdem energia, quam ſimpliciore *ſenſuum alteratione*, derivari mereatur.

LII.

Sicut autem ex his ſatis elucere confidimus, quod *Rhev-*

matiſmus, neque ſimpliciter *propriam materiam* exigat aut præſupponat, ſeu potius revera habeat; nec etiam ſimpliciter *ſpecialiſſimis motuum* atque *progreſſuum*, minimum omnium autem *Obſtructionum paſſivarum*, generibus aut methodis abſolvatur, ſed potius veris *tonicis ſtricturis* inſtrui atque dirigi poſſit: quibus etiam *externæ* cauſæ frigoris, nulla tàm ſimplici efficacia in *humores*, quàm potiùs *in partes* earumque *ſenſum*, plurimum conferat, *motus* potius provocando, quam *humoribus* vias *obſtruendo*; ita ſuffragantur his rebus etiam conditiones *partium*, in quas Rhevmata vel *arctius* vel *latiùs* incidere ſolent.

LIII.

Equidem notum eſt, non tam *Hippocratis*, quàm poſteriorũ illo ſcriptorum in verba jurandi impetu, ab aliquibus vel in hodiernum usque diem, affectus appellandos ſtatuere *catarrhales*, quos *Hippocrates* diſertis verbis, ſuprà citato loco de *priſca Medicina*, *Rhevmata* appellat: quibus *inflammatio* & *ardor*, φλεγμονὴ ϗ καῦμα, jungantur: in *naribus*, in *oculis*, cum *dolore*, *ardore*, & ſuprema *inflammatione*: in *faucibus*, ex quibus *raucedines*, *anginæ*, *eryſipelata*, *peripnevmoniæ*. At vero ſi jam his ſimilia, etiam in alia corporis loca *inferiora*, neque ſolum *exteriora*, ſed etiam omnino *interiora*, ita impelli videantur, tunc uno ore *Rhevmata* arguuntur.

LIV.

Nobis, miſſa in hoc genere, & liberè relicta, quibus arridet, illa veterum appellationibus unicè inhærendi pertinacia, liberum puto fuerit, ſecundum fundamenta pathologica Dn. D. Præſidi, ſed uti quidem contendit, ſecundùm veritatem naturæ ipſarum rerum, ſolennia, *locorum Rhevmaticæ invaſioni expoſitorum*, *è formula hæmorrhagicorum molliminum atque locorum*, cenſum agere.

LV.

Quamvis enim ſub hâc aſſignatione iis, qui advertere animum voluerint, forte nihil difficultatis objectura ſit illa *latior diffuſio* Rhevmatiſmi, quæ apud aliquos homines vel *totum habitum*

bitum corporis complecti agnoſcitur: vel illa longior *digreſſio*, qua in ipſos artus quaſi *ſecedere* ſentitur, ab hac hæmorrhagicorum locorum ditione abhorrere apparitura ſit: cum tamen, uti iam ſuprà monuimus, *generaliora* adhuc, & ad peculiares illos *exitus* hæmorrhagicos nondum veluti *determinata*, plethoræ *gravamina*, ad minimum quandò *agitationibus* corporis, humorum *turgeſcentiæ diſtendenti*, fibrarum & viarum *contentio obnitens*, inducitur, in his iisdem locis, ſi non ipſa ſpecie tota, tamen certe quantumlibet *ſubalterna*, pares effectus producere ſoleat: abeſt propterea tantum certe, ut hæc res a propoſito noſtro nos dimoveat, ut potius manuducere videatur ad verum eximium & *documentum*, quod noſtra hæc diſtributio, ſecundum illam ſeriem & fundamentum illud, ſit vera, & in ipſa re fundata; & *uſum*, ad animadvertendam rationem etiam illius veritatis, ſecundum quam Rhevmatismi quoque ita *ſecundùm loca* diſcrepent, ut aliis hominibus in hoc, aliis in alio loco, præcipue obtingant.

LVI.

Sicut enim miſera profecto eſt in pathologia tractanda aberratio, circa ipſum fundamentum, quando *hiſtoriæ* affectuum aliter, quam ſunt, commemorantur; ſiquidem non poteſt non ſimplicisſimæ rationi perſpicuum eſſe, quod *ætiologia*, quæ *falſam* aut ſane *mancam* rei *enarrationem*, equidem ſatis recte exhaurire videtur, veræ aut plenæ non posſit eadem ratione ſatisfacere aut quadrare; ita valet hoc revera etiam exquiſite de ipſo Rhevmatiſmo. Et ante omnia quidem de vero ejus habitu tali, ad diverſas circumſtantias *individuorum*, ut non *promiſcuè* cujusvis *conſtitutionis* hominibus, etiam indifferenter quibuslibet *locis* aut *temporibus* immineat: Sed omnino potius ſecundum omnes hos reſpectus, *diverſis* etiam *diverſimodè*.

LVII.

Ita vero profectò arbitramur, quod, niſi hæc res, cujus generis *ſubjectis*, quæ *ſpecies rhevmatiſmi*, quibus corporis *regionibus* atque *locis*, non *promiſcue*, ſed certius obtingat, ut

in ſe vera eſt, & quam maxime ſcitu atque notatu dignisſima, ita ex hac conſideratione atque comparatione, lucem inveniat, ex nulla alia quiquam horum conſecutura ſit: Sed potius in libera illa vagâ & quam maxime falsâ, acceptione, ſeu potius deceptione perſtitura ſit, quaſi *promiſcuè* ſecundum *loca* atq; *tempora*, etiam *quibuslibet* individuis, evenire ſoleat.

LVIII.

Contrarium autem docebit animum advertentes, ipſa certe obſervatio, quomodo *junioribus* admodum, *virilis* ſexus (nam *fœminei* utique major eſt promptitudo etiam jam in *adultiore* ætate,) *Rhevmatici* affectus magis circà *caput* & *pectus*, *ſcapulas* & *humeros*, aut *dorſum* à ſcapulis ad *lumbos*, ſedem figat; *Media* ætate, *juvenili*, & florida *virili*, magis jam per *dorſum* & *coxas* ad *femora* decumbat exterius: Reverſionibus autem ſuis ad interiora retrogradis, in illis quidem ætatibus magis circà *caput*, *fauces*, *pectus*; in his circa *hypochondria*, *inteſtina*, *renes*, graviora incommoda, imò damna, moliantur.

LIX.

Et hoc quidem certiſſimè in Rhevmatismis *ſimplicibus*, *generalioribus*. Jn *ſpecialibus* autem, qui vel *apoſtaſes*, *febriles*, vel *eryſipelaceas* inflammationes prægreſſas, vel ab *externa vi*, *luxationibus*, *diſtorſionibus*, *contuſionibus*, malis *vulnerum*, *ulcerum*, *fracturarum* ſucceſſibus, *ambuſtionibus*, *pernionibus*, factas *prædiſpoſitiones* ſequuntur, eſt equidem diverſa ratio tantisper manifeſta, quamobrem tales non ita ſimpliciter ſequantur indolem illorum *generaliorum*: Interim minime fugere poterit animum decenter advertentes, *duplex* illa etiam talis conſtitutionis circumſtantia; quod nimirum, *primò*, etiam ab hujusmodi prægreſſis cauſis coorientes Rhevmatismi, frequentius *occaſionem* paroxysmorum ſuorum, nempè denuo cooriendi, ſumant ab iſtis commotionibus inprimis *ſanguineis*, aut quæ in diſpoſitis etiam *hæmorrhagicas* commotiones concitare ſoleant, aut ipſos quoque *ſimpliciores*

Rhev-

Rhevmatismos, ſeu *reſtagnationes* a ſanguineis congeſtionibus (quales proinde Rhevmaticos affectus, a *colore, calore,* & exquiſitiore *ſenſu*, vulgus hitzige Flüſſe appellat) *ſecundo,* quod tales, ab ejusmodi *ſpecialibus* cauſis, prognati Rhevmatismi *ſpecialiores,* pro ratione *ætatum* ſatis familiariter etiam in commoda talia Rhevmatica *latius* diffundant; nempe, dum in parte ita privatim male prædiſpoſita, cooriuntur, etiam in locis *ſimpliciori* Rhevmatismo, ſecundum reliquam conſtitutionem, inprimis *ætatis,* idoneis, *conſenſum*, imo potius *complexum* familiariter moveat: Unde hujusmodi à ſpecialioribus cauſis magis exquiſitè p. n. & fortibus inſuper ad agendum, pendentes, ordinariè ad *majores,* & magis *anxias* perturbationes, non in uno illo ſimpliciter loco, ſed etiam aliis pluribus, concitandas proni ſunt: imo ad *vagos* maximè motus tandem formandos, proclives; quin denique ad *Febres Rhevmaticas*, vehementiores & periculoſiores, excitandas, admodum propenſæ: quod quidem de illis, quæ *Febrilem* aliquam apoſtaſin pro fundamento habuerunt, certisſimum eſt.

LX.

Sicut autem ex his prolixius deductis dilueſcere confidimus, quales etiam ſint *cauſæ ſpecialiorum* Rhevmatiſmorum, eorumque *inſultuum,* non æque exquiſitè vel *loca* vel *tempora* illa ſequentium, uti *ſimplicior* Rhevmatismus, quæ aliàs *ſanguinis* ventilationibus *ſpontaneis* conſueta ſunt; ita, commendamus merito, ad veriorem etiam conceptum de *ſimpliciorum* Rhevmatismorum tali *cauſali* indole, vera illa, & ſi modo animus leviter advertatur, etiam jam abunde *nota* circumſtantia, quod illæ ejusmodi Rhevmaticæ affectiones, quæ v. g. *nephritico-hæmorrhoidales* conatus ſectantur, nempe *per dorſum deorſum*, & per coxendices ſeſe exſerentes, (iterum dico non manifeſtiores cauſas externas pro fundamento agnoſcentes,) non alii ætati familiares inveniantur, niſi tali, quæ etiam *hæmorrhoidalibus* excretionibus propinqua, aut ſubjecta, ſit.

LXI.

LXI.

Ubi certe mirari licet, quod recentiorum quidam *Iſchiadicos* dolores, etiam in ſolidum pro *Rhevmaticis*, nempe *arthritidi* minimè accenſendis, declarent; cum tamen nihil familiarius ſit, quam ex *Iſchiadicis* non ſolum *gonagricos* & *podagricos*, ſed etiam *chiragricos* veros dolores, ita familiariter prognaſci, ut equidem *podagra*, ſine *iſchiade* ſæpe ſubnaſcatur: *iſchiadicum* autem malum, rariſſime ſæpius ſincerum revertens perſiſtat, quin in *gonagram* & *podagram* transmigret; Imò potius, ut omnis omninò dubitatio enervetur, provocamus merito ad exempla illa, jam alibi a D. D. Præſide allegata, & praxin exercentibus cum debita ſolertia, absque omni dubio etiam è quotidiana obſervatione paſſim pariter nota, quorum unum eximium habet *Thonerus*, ubi & à *ſuppreſſis hæmorrhoidibus* coortum ingens *iſchiadicum* malum, harum recuperato ſucceſſu ſtatim ſublatum iterum fuit; Sed etiam viri mediæ ætatis, cum *arthritide* æque reliqua, ac inprimis *iſchiade*, jam diutius nempe per aliquot annos, & ſæpius, nempe bis, ter per annum, conflictati, ſupervenientibus tandem & adſueſcentibus *hæmorrhoidibus*, ab *iſchiade* impoſterum liberi vixerunt. Equibus certe rebus ſi non diluceſcit, tum quod tales *Rhevmatici* affectus, qui etiam veram *arthriticam* indolem nondum penitus induerunt, in tempora & loca *hæmorrhagica* ita tendant, ut non aliis magis, quam ſic diſpoſitis, eveniant; ſed etiam ſanguinis propriè potius, quam ullius alterius materiæ, *congeſtionem* talem (quam illi *affluxum* latino, ut ῥεῦμα Græco vocabulo, ſalutant) pro fundamento habeat, quæ ſi ſtagnationis, & ſub illa tenſionis, liberum exitum aſſequatur, eo ipſo dolores in univerſum ſolvat & auferat: Ex his, inquam, niſi deductionum noſtrarum veritas diluceſcat, de luculentioribus teſtimoniis nihil ſperamus.

LXII.

Hæ ſicuti propiores ſunt cauſæ, quæ Rhevmatismos *concitare* posſint & *fovere*, nempe actuales tales *congeſtiones* ad hujus-

hujusmodi loca; ita cum *revocare* ulterius, tum *acerbiores* illos reddere & à ſimplici indole magis magiſque abducere poſſe *dyſcraſias* humorum, *per accidens* in diverſis individuis occurrentes, nullum puto fore dubium. Exemplar hujus rei vix aliud occurrit illuſtrius, quam illud, quod *Venereis* ſanguinis impuritatibus obſeſſi, Rhevmaticis hujusmodi reſtagnationibus exhibere ſolent. Quorum videlicet affectuũ, uti familiarior eſt, quam vulgo cogitetur frequentia: Ita imponit certè ſæpenumerò propriè ſub his ſchematibus, ut pro *Rhevmatiſmo* venditetur, unde vulgata etiam appellatio locum invenit, non ſolùm Reiſſende Flüſſe / ſed etiam geſaltzene Flüſſe, quam appellationem ne quidem ſolum vulgus etiam ejusmodi *venereo-Rhevmaticis* doloribus tribuit, qui *ardorum* & *roſionum* ſolùm ſenſum offerunt; cum alias Chirurgi appellationem ſaltzichter Fluß / inprimis *ulceroſam* jam corruptionem & eroſionem exſerentibus, tum aliis, tum *venereis* nondum confeſſis, *reſtagnationibus* aſſignare audiantur.

LXIII.

Talibus nempè modis, *per accidens*, ſchemata diverſa induere *Rhevmatiſmos*, facilè eſt intelligere; Interim ſimul convenit utique æſtimare, an omnes tales *collectiones* repullulantes, verè pro *Rhevmaticis* reputari mereantur? nempe talibus, quæ potius verò *appulſu* & *congeſtione* ad partem, ſane etiam ſecundùm veterum conceptum, *confluxu* ad illam, *decubitu* juxta juniores, ibidem eveniant: an potius magis à *corruptela* aliqua in parte quadam prædicta, aut *coorta*, ſenſim latius circa ſeſe *diffundente*, & contiguas etiam portiones, tam partis, quam humorum, pervertente, ſolum in ipſo loco tali ita ſubnaſcatur? Quæ ipſa certè dubitatio non de nihilo eſt in *Venereis* multis ejusmodi *collectionibus*, & *doloribus*; quos non exquiſite adhuc cognitos, paſſim contingit pro *Rhevmatibus* haberi, irritâ uti *Theoria*, ità dehinc etiam *praxi*.

LXIV.

Quemadmodum autem non ſine prægnantibus rationi-

bus monuimus atque ſuſtinuimus, quod *Rhevmatiſmi* etiam ſenſim in *arthritidis* ſpecies ſincerius tranſeant; ita conſiderandum certe eſt geminum quiddam circa *œdemata* quantumcunque *Rhevmatica*. Quandoquidem etiam hæc, inprimis impetuoſiùs coorta, inſolentius revertentia, aut, quod quidem omnibus *œdematibus* familiariſſimum eſt, *pertinaciùs* durantia, magis magisque *hydropicorum* tumorum indolem aſſequuntur: præſentiſſimè vero omnium, quando importuniùs ab *exterioribus ad interiora* divagantur.

LXV.

Sanè verò non oblivіſci decet indolis Rhevmatiſmorum in hoc genere, omnino eminenter ad *retroverſionem* proclivis. Quæ res cum multas graviores conſequentias involvat, antè omnia verò *febribus* juxta aliquos *catarrhalibus*, ſeu potius ingenere *Rhevmaticis*, occaſionem præbeat, erit propterea de his, quantum præſens locus poſtulat, aliquid utique etiam dicendum.

LXVI.

Febris Catarrhalis aut Rhevmatica, ſicuti nomen ſuum à *catarrho* aut *rhevmate* accipit, ita locum habere non poteſt aut incuſari, ubi *catarrhi* aut *rhevmatis* manifeſta indicia, imo vero *documenta* ſeu ſpecimina, non præſtò ſint. Deinde non *accedit* Febris *catarrho* aut *rhevmati*, niſi *duabus* de cauſis: *primò*, quando affluxus, ut loquuntur, ipsâ *materiæ* copiâ, & *motus* vehementia, partes obruens, alibi *ſenſum* exquiſitiorem infert, alibi *ſtagnationem* diffuſiorem & *penitiorem* inferendo, plus minus *inflammatorii* quiddam parturit. (Ubi interim *catarrhales* & *rhevmaticæ inflammationes*, nunquam æque *apoſtematodem* ſincerè (facile *ſuppuraſcentem* & *abſcedentem*) inflammationem gignunt, quæ in unum aliquem *conum* veluti aut globum coëat: ſed potius *phlegmonodem*, quæ *latius* & profundius, aut *eryſipelatodem*, quæ ſimpliciter *in latum*, cum minimâ profunditate, ſe extendat.) Interim quam diu tales Rhevmaticæ, ſive copioſæ, ſive impetuoſæ, coacervationes, circa *exte-*

te-

teriora corporis hærent; aut planè *exonerationem* qualemcunque nanciſcuntur (exemplo *acris coryzæ*, acris *branchi*, *tuſſis humidæ* acrioris) exhibent verè etiam leniores & minores *febres*, ultrà leves *percurſationes horridulas*, & *volaticos calores*, & hæc utraque *vagi* potius motus, quam ullius ordinatæ diſtributionis *typicæ*, nihil habentes: Quando autem circa *interiora* corporis reſtagnant, aut eò ab exterioribus vel *repelluntur*, vel, ut antiqui ajunt, *trahuntur*, fiente ita *Rhevmate*, *motu* dico (dum *motibus* talibus utique patrandis eo tempore omnimodo intenta eſt Natura, aut quomodocunque tandem verbis exprimatur horum motuum fiens utique eo tempore atque vigens actus) cum illis in partibus contentiones ejusmodi congeſtoriæ, fieri non poſſint, quin & *irruptio* penitior, propter texturam ſummè vaſculoſam, & *ſtaſis* promtior, pro impetu connifus Rhevmatici & copioſioris & fortioris: & denique ita inflammatio certior, imo corruptio probabilior, cooriatur: Talibus quidem omnibus atque ſingulis rebus ſupervenientes deinde *febres*, & *ſenſibiliores* ſunt atque *fortiores*, quam ante dictæ, & magis *ancipitis* etiam eventus, propter effectuum talium Rhevmaticorum directam indolem his partibus valdè periculoſam.

LXVII.

Ita enim certè diſtinguenda ſunt, ſeu potius diſtribuenda, illa attributa, quæ alia quidem ipſi *Rhevmatico* affectui & effectui, alia *febri*, quæ illi ſupervenit, propriè debentur. Ita enim quando dicitur *Febris Catarrhalis maligna*, & hoc nomen non ſimpliciter pro *umbratili*, aut ſecundùm certas circumſtantias etiam ſimpliciter *exaggerativo*, agnoſci debeat, deſignandum profectò erit ante omnia, quo intuitu *malignitas* de *catarrhali* febre dicatur? Certe enim, niſi quidem omnia ſimpliciter febribus promiſcuè aſſignare in morem venire debeat, & aſſerere, quod *quælibet febris*, *ſimpliciter* qua febris, adeoque ex ſua maximè *propria* indole, *ſpontè* poſſit *maligna* fieri: aut intelligenda ita detur febris *alia* aliqua maligna, peculiaris propriæ malignæ indolis, quæ, uti Practici

circumſpectiores loquuntur, ſolum nude *comitetur*, alium affectum, non vero cum illo *complicetur*, & nihil mutuo commune habeat; Erit ita certe febris *catarrhalis maligna* nulla alia, niſi quæ catarrhum *malignum* pro fundamento habet *à priori*: aut illa, aliunde inducta *perturbatione* in transverſum acta, ſalutari eventui ita impar evadit. Jam vero, ſi ipſe *catarrhus* aut *Rhevmatismus*, etiam mox ab initiis talem indolem exhibere, adeoque febris *quatenùs catarrhalis* eſt, maligna accuſari & coargui debeat; oportet profecto conſtare de *veritate* hujusmodi catarrhi, quod ille præſtò ſit: & *malignæ* illius indolis aut conſtitutionis, vel *propriæ* magis, intuitu *materiæ*, quam, ad minimum per individua, fortè fovet atque gerit: vel *ſociæ* ratione *loci* tenerioris, dignioris, & pluribus periculis aptioris. Quam diu vero harum rerum nihil ita præſtatur, & non ſolum nullum *catarrhi* ſpecimen allegatur aut allegari poteſt, quod eo tempore emicuerit; quæ vero forte emicant, pro *alienis, levibus*, & ad ſuppoſitam *malignitatem*, periculoſum, imò *funeſtum* ſucceſſum iſtius febris, nihil pertinere judicantur: Ibi profecto ratum eſſe debere, ſimpliciter impoſitum, tanquam vere ἀπὸ μηχανῆς, ad rem ex ſe terribilem faciendam, nomen febris non ſolum *catarrhalis*, ſed inſuper *malignæ*, nemo partium ſtudio vacuus affirmarit.

LXVIII.

Sicut autem rhevmata circa omnes partes exteriores, etiam ibi, ubi alicujus materiæ qualemcunque *exitum* aſſequuntur, tamen non ſimpliciter in eo conſiſtunt aut ſubſiſtunt, ut *materiam*, qualemcunque tandem habere cenſeantur, alicubi ita vel *ſeponant*, ut *evacuandam* per illum directe locum univerſum, vel, iterum dico, *quatenùs* rhevmatismi, *evacuent*: Sed potius *diffuſione* intra ſubſtantiam ſeu texturam partium, reſtagnando ſolùm, effectus ſuos perpetrent: Ita quando aliquorſum etiam ad *interiora* ruere aut repelli dicitur *motus rhevmaticus*, non intelligendus erit ibidem ſimplicem ſinceram *evacuationem*, præſertim ſimul & ſemel, & non potius *ſucceſſive*, diuturna contentione, abſoluere: Sed potius intra

tex-

texturam etiam ipſarum partium, *reſtagnationem* ſolùm formare, certam utique in his locis & proximam antecedentem cauſam, *inflammationis*, inprimis in *latum* magis diffuſæ, quàm in nodum *abſceſſorium, ſuppuratorium,* directè coeuntis.

LXIX.

Unde v. g. Si non pro ſimplici figmento haberi debeat, ſed aſſenſui plurium etiam famoſorum auctorum, concedi, quod Rhevmatismus etiam in *ſtomachum* cadere poſsit, quod vulgus Germanorum eloquitur, es ſey ihm ein Fluß in den Magen gefallen: nemo certè hoc tam craſſo modo, ad vim horum vocabulorum ambiguorum alieniorem, torquebit, quaſi illud *ῥέειν*, *confluere*, *diffundi*, intelligi ſimpliciter debeat, pro fluidæ materiæ *effuſione* in *cavitatem* ventriculi, quàm *diffuſione* potius, per *texturam* ejus univerſam, quatenus *poroſa* eſt: & quidem tantiſper adhuc *reſtagnatoriam*, nondum actu *ſtatariam*, (*ςάσιν*) adeoque verè jam neceſſario *inflammatoriam*.

LXX.

Unde quidem non ſolùm intuitu *materiæ*, inanis eſt *immediatæ evacuationis* materia ex hoc ipſo loco, nempe *cavitate ventriculi*, *conceptus* atque ſcopus: Sed alieniſſimus etiam, ratione *methodi* agendi, *conatus*, hoc ipſum per *concuſſiones* ſtomachi perficiendi. Cùm enim circà omnes, etiam craſſiores corporis partes, *Rhevmatiſmis* obſeſſas, inconditas repentinas *motuum concuſſoriorum* tentationes nihil niſi graviora, tam *ſenſus*, quam ſucceſſus & *eventus*, ſymptomata ſequantur: quid de *repentinis* & *violentis* ejusmodi concusſionibus *ventriculi*, ſi talis ſupponatur ejus *Rhevmatica* conſtitutio, ſperari poſſit, non puto magnis indigere & operoſis theoriis.

LXXI.

Eſt autem omni modo conſideranda hæc affectuum Rhevmaticorum ingenere, ſi ad *inflammatoriam* indolem propius acceſſerint, aut penitus in illam prolabantur, conſtitutio omnibus modis *Eryſipelatωdes* potius, quam ullo modo *apoſtematodes*. A qua, uti non ab ullo hiſtoriæ *Eryſipe-*

laceorum affectuum gnaro, & *hiſtoriæ* quoque *Rhevmatiſmorum*, & *relapſuum* etiam eorundem quantumcunque perito, ſimplices tales præcipites *fluxus*, *irruptiones* aut *eruptiones* exſpectabuntur; quæ ſimpliciter iisdem diebus, ubi uno loco diſparent, altero tanquam *impetu facto*, *erumpant*, & mox *craſſisſimam* ultimam illam *inflammationis* plenam conſiſtentiam ſubeant: ita eſt tamen maximopere cavendum, ne tam vehementibus *commotionibus* turbulentis, *humores*, & *concuſſionibus* repentinis, *partes*, exagitando, leniores hujusmodi rerum, ſi ſibi conſtarent, progreſſus, ita in gravius quiddam, & præſentioris vehementis ſucceſſus ideam, conjiciantur.

LXXII.

His ita evolutis, facimus utique aditum maturum ad *Therapiam* Rhevmatum. Hæc ut verè methodo nitatur, conſideranda eſt, non ſolùm *differentia* Rhevmatiſmorum ſecundùm *generaliorem*, aut *ſpecialem* eorum indolem: Sed etiam verus ille habitus generalior, etiam ad ſpecialiores *fovendos* aut *incitandos*. *Generalior* Rhevmatiſmus, aſſignatus à nobis eſt *congeſtionibus ſanguinis* abundantis, qualitercunque ad exitum ſpectantis. Hanc conſtitutionem aſſeveravimus præbere etiam occaſionem majorem, tam ad *formandos*, quam *repetendos*, rhevmatismos ex aliarum occaſionum *ſpecialiorum* & violentiorum concurſu prognatos. Conducit itaque, uti teſtimonio ipſa experientia rei hujus gnarorum Practicorum, ita rationali etiam nexu cauſarum, talis *imminutio ſanguinis*, quæ hujusmodi commotionibus ejus verè *præoccupandis*, ſatisfacere poſſit. Eſt hæc non ſimpliciter *generaliſſima*, neque *tempore*, neque *loco* peculiari, adornanda vel inſtruenda: Sed omninò ſecundum has circumſtantias peritè adminiſtranda.

LXXIII.

Certè enim, ſi usquam locus eſt obſervationi, quid ſecundùm debitas *conditiones* tales adhibita ſanguinis *ventilatio* poſſit, præ *tumultuariis* & liberis ejus *ſubtractionibus*, eſt

ille

ille in *Rhevmatum* hoc negotio, imo ſincerioris etiam *arthritidis*. *Arthritidi* cum ſuis ſpeciebus, multi ſunt Medici, qui *ſanguinis ventilationes*, non ſolum *inutiles*, ſed vel omninò *adverſas* interpretentur. Interim *prudenter* adhibitum ejus uſum, magno in illa levamini inſervire, conſtanter aſſeverat D. D. Præſes, exemplis niſus, neque paucis, nec obſcuris aut levibus: „cum inprimis ex ipſa ſua cognatione, „ Vir honeſtiſſimus, cum media ſua ætate, iſchiade, Gonagra, „ Chiragra, Podagra, graviter correptus, & in quar- „ tum annum, octo ad minimum vehementibus inſultibus gra- „ viter exercitus fuiſſet, ſupervenientibus tandem, & poſt hac „ adſueſcentibus per hæmorrhoides ordinatis ventilationibus „ ab 48. ætatis anno ad 78. finem, ſine ullo amplius arthritico „ ſymptomate dolorifico vixit: Cui merito jungitur gemina „ obſervatio podagræ, per hirudines, & illas tandem ſecutam „ menſtruam hæmorrhoidum exonerationem impoſterum „ ſublatæ hiſtoria, à *Mouffeto Theatri inſectorum lib. II. cap.* 41.

LXXIV.

Quomodo vero etiam ad *Rhevmatiſmos*, quibus propemodum uno ore efficaciſſimum *ventilationis ſanguinis* uſum aſſerunt auctores, decenter, & cum efficacia ſperata, adminiſtrari illa poſſit, equidem prolixè hic evolvere non placet, benè vero ſummam rei, quantum neceſſe ſit, complecti. *Sanguinis ventilatio*, uti ferè ſemper, juxta D. D. Præſidis obſervationem, egregiè efficax eſt *præſervativè*; ita tanto magis in his affectibus, qui per *inſultus* invadendo, tanto juſtiorem faciunt *præoccupandi* intentionem. Deinde commendamus maxime, non ſuperſtitioſam *vaſorum*, ſed certe maxime conſiderandam *regionum* in corpore, diverſitatem, in *ducendo* magis, quàm ſimpliciter *educendo* ſanguine, ſervandam. Ubi prudens uſus evacuationum *in pedibus*, animum peritè advertentibus, plus ſe ipſum reipsâ commendabit, quàm nos verbis poſſemus.

LXXV.

Scarificationis prudens uſus, quid promittat ad Rhevma-

matiſmos *præoccupandos*, tanquam κατ' ἄνθρωπον colligere licuerit ex efficacia ejus Rhevmaticos affectus etiam *provocandi*, ſi undecunque tandem adſuefactus, inpoſterum temerè *negligatur*. Commendamus tamen circa hunc etiam, prudentem magis verſus *inferiores* corporis regiones, quam ſolùm circa ſuperiores, *creſcente ætate*, adminiſtrandam hanc evacuationem. Quid vero etiam *hirudinum* uſus, prudenter atque dextre adhibitus, poſſit in *Rhevmaticorum* etiam affectuum mitigationibus, colligere licet vel ex illarum obſervationum pluribus, quas diſſertatione *de Sanguiſugis* operoſius è variis auctoribus allegatas, huc tranſcribere jam non vacat. Interim *Scarificationis* inprimis uſui peculiariter favens etiam corporis textura *ſpongioſior*, & *phlegmaticæ* temperiei particeps, tanto magis in conſiderationem venire merebitur.

LXXVI.

Quantitatem mittendi ſanguinis quod attinet, non neceſſariam fore admodum *largam*, ſi *tempeſtiva* ad *præſervandum*, & *opportuna* quantum ad *locum*, inſtituatur, pro certiſſimo habemus. Sunt autem *tempora* opportuniora inprimis proximè ante, aut poſt *æquinoctium* utrumque. *Locus* inprimis in *pedibus*, præſertim *ætate* jam ultra 25. annos; & ubi ventilatio *in brachiis*, non admodum jam adſueta eſt: aut quantumcunque etiam hoc ſit, nihil ſublevando operæ pretium facere videtur. Maximopere vero cavendum eſſe monemus, ne V. Snibus *in brachio*, ſine prudente, & ſane non ita facilè præfiniendo, temporis ſelectu, magis anſa detur *commotionibus* Rhevmaticis, quam quoquo modo vires iis præcidantur. Cujus rei, niſi diſſuaderet nimiæ prolixitatis metus facilè ſpecimina allegare poſſemus. „Unum non grave „erit legere. Fœmina adhuc virgo 24. vel ultrà annorum, „ſpiſſioris ſanguinis dyſcraſia affecta, corripiebatur frequen„tibus & vehementibus, per veros inſultus irrumpentibus, „doloribus capitis, oculorum, & dentium, concurrentibus. „Suaſu D. D. Præſidis utebatur V. Sne *in pede*, cum *pedilu-*

viis,

viis, & medicamentis etiam interpoſitis convenientibus. Le-„ vabatur inde ita ſenſibiliter, ut per duos annos & dimidium„ domeſtica ſua negotia ſatis commode obire valeret. Con-„ tinuabat tanto magis, opportunis temporibus, repetitum u-„ ſum V. Snis hujus. Cum vero & illa admodum hæmo-„ phoba eſſet, & tonſor dexteritate debita nusquam ſatis in-„ ſtructus, adeoque tandem aliquando, cum fruſtra, repetita„ etiam inciſione, pedem tentaviſſet, & patiens tamen ad mit-„ tendum utique hac vice Sanguinem animum obſtinaviſſet,„ ille huic operationi imparem ſe agnoſcens, perſvadet mulieri,„ ut, tanquam ejusdem abundè, imò abſolute, efficaciæ, V. Snem,„ in brachio ſaltem ſuſciperet. Succedebat hæc quidem ſatis„ promptè, ſed eveniebat ita, uti dicam. Duabus circiter pòſt„ horis, corripiebatur mulier inſultu *dolorum capitis & oculo-*„ *rum,* non ſolum ad ejus ſenſum prorſus *immani*, ſed etiam„ ad aſpectum externum adeò inſolente congeſtionis vehemen-„ tia, ut mulieri *oculi* graviter *extrà orbitam* impellerentur, &„ eo ipſo *Pupilla* ita *delatatretur*, ut cæcutiret patiens, & vi-„ ſus amittendi, (quod ſuperveniens balneator ominatus erat)„ miſera anxietate perculſa, ploratu etiam inſuper accedente,„ in difficillimū certè Rhevmaticæ hujus exacerbationis proces-„ ſum iterum prolaberetur. Unde iterum iterumque commen-„ damus conſiderationi, quæ prolixius de *V. Sne in pede* diſſer-„ tatione propria monita fuerunt.

LXXVII.

Proxima eſt vulgo quæſtio, de evacuationibus *per alvum*: *Purgationes* tam in *arthritide* omnis generis, quam etiam ipſis *Rhevmaticis* affectibus, famoſiore ſenſu, nempe *largiores* & *fortiores*, ab experientia diſſvadent Practici. Quas ejus rei, (cur inquam, teſte experientia, Rhevmaticis parum commodi afferri ſentiantur,) rationes adferant, pro varietate hypotheſium, quærere licuerit, & invenire apud varios variè. Nos pro veriore ejus rei cauſa illud habemus, quod, cum ſecundum noſtram conſiderationem, labes de qua proprie ſit quæſtio, non in *Serò* reſideat, propterea neque evacuationibus

ſeroſis ſimpliciter poſſit occupari. Interim quatenus etiam *ſeroſa* vitia aliquando *Stimulum* conſtituere poſſunt, aliquando *ſomitem* præbere, ſuſcitandis aut acuendis inſultibus, *tempeſtiva lenis* evacuatio, tali conſtitutioni ſubveniens, non ſolum noxia non eſt, ſed revera etiam ſæpius utilis. Imprimis autem, quando jam ſeneſcente, aut certè non in exquiſita ἀκμῇ conſtituto ipſo affectu, prudenter adhibetur. *Acriores* autem purgationes exhibendi, quæ juxta veterum mentem *ab articulis ad interiora trahant*, uti hoc certe ſenſu irritus eſt labor; præterea etiam circumſpecta acceptione *periculoſus* foret ſimplex ſucceſſus, cum aliunde etiam coorta *ab exterioribus ad interiora* repulſio, tam *rhevmaticorum*, quam *arthiticorum* pathematum, nunquam quicquam melioris ſed ſemper ſimpliciter deteriora producat: Ita nemini certe, ut hæc talia temere tentet, auctores ſumus.

LXXVIII.

Diſcuſſio, & evacuatio *per diaphoreſin*, eſt equidem etiam Rhevmaticis affectibus utilis, ſed certe in ſuo *ordine* & *methodo* prudentiſſima; conſona tamen, ſi quidquam recte judicare valemus, ſecundum ſanam rationem, veræ affectus indoli. *Citò* hunc vel *diſſolutum* iri *ſpontè*, & quaſi *diſpariturum*, vel *arte* ſolide *citò* ſublatum, nemo ſperaverit. Longe facilius autem eſt, cujuscunque etiam generis fortioribus commotionibus, ut aliis, ita etiam *ſudatoriis*, nihil niſi magis *incitare* & *acerbiorem* reddere totum affectum; inprimis ſi *calida ſulphurea*, aut *acria aromatica*, aut omnibus modis ad *diaphoreticum* ſcopum heteroclita *volatilia urinoſa*, *cum regimine* ſudorifico, in uſum trahantur. Malum quidem hoc, nondum admodum inſolens, in indole robuſtiore, ſimulat interdum per unum aut duos dies *mitiorem* morem, à *ſudationibus*, inprimis citra ſanguinem acrius exagitantia, ſed magis ſimplici regimine, inſtitutis. Sed nihil ad ſummam rei ſufficit, nec impedit, quin non ſolum poſt unum vel alterum diem *redeat*, ſed etiam ſatis *pertinax* ita evadat affectus: Oboriente inprimis inde univerſaliore quadam *fatigatione*, quam

vi-

virium jacturæ nomine hinc inſigniunt patientes. Verbo, quando *Rhevmaticus* quidam affectus, non præſentem ſuam exacerbationem inprimis à *frigore* ſenſum acrius percellen-lente, (quale fere eſt quod ſimul *humidum*) conſecutus eſt, & præterea ſatis ſua ſponte *mitis* exiſtit, tunc *irritus* eſt non ſolum, ſed neque ſatis *ſecurus*, ſtrictioris ſenſus *ſudor*, regimine & medicamentis *copioſe* commovendus. Sicut enim, hoc quidem caſu, vix *uſui* propius eſt, quam *damno*, ſi hic quoque fortis & copioſus, *ſudor quà talis* concitetur: Ita etiam in tali, magis diuturna æqualis mitis *incaleſcentia*, & æquabilis *diſtributio tonica*, ſublato illo per ſenſum inducto *inæqualitatis* nævo, in conſiderationem potiùs venire debet, quam ſtricto ſenſu *ſudatio*, nempe *evacuatio* ipſa qualitercunque *ſeroſa*.

LXXIX.

Allegamus autem merito, pro ſpecimine *contumaciæ* congeſtoriæ in ſimilibus affectibus, exempla è media vita communi, & vel de populo attentioribus non ignota, de *motibns corporis* ad *lenem ſudorem* usque, equidem laborioſis imo vero etiam mitiſſimis, ad *leves rhevmaticas* congeſtiones interpellandas, moderato uſu idoneis. Ita enim, *primò*, habemus ejus rei experimenta, in Rhevmaticis, alterius lateris *cervicis, Scapulæ* & *humeri*, aut *coxæ* & *femoris*, gtavationibus, quæ liberum *motum* æque atque *ſenſum*, admodùm moleſtè afficerent, valente interim ſic ſatis reliquo corpore; Suſceptis, modeſtis tamen ſucceſſibus, ſenſim ſenſimque fortioribus harum partium *motibus*, *limam*, *ſerram*, imo *ſecurim*, aut *dolabram* uſurpando & exercendo; aut *ambulatione* valde diuturna, & magis magisque *forti*: *ſenſus* illos *rhevmaticos*, ita, quod ajunt, ſub manu evanuiſſe, ut patiens ab illis, per plures horas nihil usquam incommodi perſentiſceret: Interim *quietem* denuo capesſendo, easdem partes recte & ordine iterum occupaviiſſe, & prægreſſam ſcenam iterum inſtruxiſſe: Ubi tamen repetitis per aliquot deinceps dies, prudente cum moderamine, his etiam iisdem ſnbſidiis, citiùs quam alias ſolebant, etiam bona fide ceſſaviſſe. Quid, quod

 fa-

familiariâ penitus ſint hujus rei exempla, quod nempe imprimis *lenes* hujusmodi affectus, ſæpenumero homines aggrediantur, qui inter qualescunque *diurnos* moderatos *motus* magis quam *labores*, valde parum moleſtiæ ab illis perſentiſcant; quo magis autem male ſibi eſſe reputantes, quieti ſe tradunt, vel etiam dum per *noctem* ad quietem corpus componunt, eo præſentius ſentiunt moleſtias ſuas & experiuntur etiam acriores. Interim in importunioribus inſultibus incitant potius *motus* fortiores tam partium, quam humorum, reliquam affectuum ſævitiam, unde ibi æque, ac *inteſtinæ* commotiones, vitandæ ſunt.

LXXX.

Dicendum venit verbum de *Spotaneis* Sudationibus, quas multis, paulò jam annoſioribus, aliquando evenire, notum eſt, *matutinas*, circà *æquinoctia*, inprimis *autumnale*. Conqueruntur tales familiariter de ſimilibus, quanquam communiter lenioribus gradu, *moleſtiis*, quales *Rhevmatismo ſimplici* aliàs familiares ſunt; imo ſi ſudationes hæ neglectim tractentur; aut per unum vel alterum annum ita ſpontè coortæ, *emaneant*, certi ſequuntur *Rhevmatismi*, etiam *acriores*. Sin autem placidè, & modeſtè ipſis *indulgendo*, ſucceſſum ſuum aſſequuntur, procedunt hinc impoſterum etiam omnia rectè, & percipiunt vel planè *nullam*, vel certe *non effatu* dignam, & indies etiam *leviorem*, moleſtiam. Tales ſudores, uti ſine ulla *inteſtina* ſanguinis commotione fiunt, ſi ita imitari liceret etiam arte, ut *placidis*, ſæpius *repetitis* ſucceſſibus, per illos etiam lymphæ ſubtili *nutritiæ* aliquid modeſtiſſime ſubtraheretur, non eſt dubium, quin etiam ad *præoccupanda* Rhevmatica incommoda efficaciam exhibere poſſent. Cùm autem hoc factu ſit difficillimum, longe vero, ſi aliæ circumſtantiæ conſentiant, *ſecurius*, per *motus corporis* vegetiores, talem effectum aſſequendi, eſt certe proinde hujus ſcopi conſideratio præſervativè non negligenda. Cæterùm autem dictorum horum *Spontaneorum* ſudorum etiam *ratio*, & *adminiſtratio* prudentiſſima habenda.

LXXXI.

LXXXI.

Sicut autem ita, neque *rationis* veriſimilitudine, nec *experientiæ* documento, *repentina*, commotione per ſudorem, evacuatoriæ eliminationis *promtæ* imo quaſi *ſimultaneæ*, ſpes ulla remanet; ſed potius moderatis *ſucceſſibus* regenda venit, placide ſucceſſiva *diſcuſſio*; ita nihilo meliorem uſum pollicentur *diureticæ* evacuationes, quoquo modo tentandæ. Cum enim, ſecundum noſtram acceptionem, *Rhevmatismorum ſimpliciorum*, & revera ſecundum non tam generaliorem *logico* ſenſu, ſed ſinceriorem, quolibet intuitu, ſui *indolem*, *materiam* inprimis præbeat ipſe *ſanguis* potius, quam alii quicunque *humores*; *ſanguis* autem, tam per alias, exceptis ſinceris emiſsionibus, tum etiam per *diureticas* evacuationes non poſsit imminui: ſunt propterea, ſecundum ſanam rationem, certe irritæ etiam diureticæ *evacuationes*. Et quidem tum *veriores* atque *ſinceriores*, tum tantò magis *putatitiæ* potius, quam *ingenuæ*.

LXXXII.

Quantos rumores ab annis circiter 30. conciverint Salia Volatilia urinoſa, nemini ignotum eſſe poteſt. Cum autem ante omnia præcipuam materiam quæſtionis conſtituere deberet, τὸ ὅτι, *an*, inquam, *horum Salium ulla usquam ſit vera, conſpicua, ſatis prompta efficacia*, ad certos, qualescunque tandem, affectus ſublevandos: cujus tamen quæſtionis tanquam inſolubilis difficultas, inter *Speculatores*, apud *Practicos* certe ſuarum rerum ſollicitos atque ſatagentes, facile invenit ſolutionem, quod certe nihil usquam tam largis promiſsionibus dignum inde obtinere liceat, quin potius, in *ſanguinis* acrioribus commotionibus, longe magis *heteroclitas*, ſi non æque *humorum* agitationes, (moderatis doſibus,) tamen *viarum* ſtricturas *excitando*, inſignem ita antipraxin ſuſcitare ſoleant: Pro more tamen hodierno inſuper habitis univerſis his difficultatibus aggreſſi ſunt varii ſpeculatores, tanquam *certæ* & *perpetuæ* rei, explicationes aliquas excogitare. Ubi nempe, contrà omnem *phyſicam* & *Chymicam* rationem (nempe *pro-*

portionem) Salibus his, paucisſimorum granorum *doſi*, non ſolum tribuitur ingens, ſecundum ipſam etiam hypotheſin, *energia ſpiſſum* ſanguinem in fluorem tenuem reducendi: Sed etiam contrà eandem experientiam (inprimis de Salibus oleaginoſis) parva quoque mole ingens efficacia *Diuretica.* Ne de *diaphoretica poſitivè* tali, his potius ſalibus, quam nudis coactis *regiminibus*, tribuenda, ſimpliciter *falſa*, prolixe loquamur.

LXXXIII.

Quam inanis autem hoc nomine ſit uſus Salium *volatilium*, præter illud, quod plura longè *ſinceriora* æque atque *potentiora*, omnino ad manus eſſent *diuretica*, ſi talibus *ſinceris* eſſet opus aut uſus, confirmat ſatis Rhevmatismorum ineptitudo, ut ſimplici ulla ſeroſa *evacuatione* tollantur.

LXXXIII.

Unde profectò ſummo jure etiam circa horum uſum reſpicere convenit ad veritatem *practicam Clinicam*, nempe, non tam quid ſuſcipiatur atque *tentetur*, quam quid revera *fiat* ad votum, & ſperatum etiam exitum feliciter ſortiatur. Non enim ſufficit dare medicamenta, hæc, illa, alia; *recepta* etiam hodie vulgo, ſed ipſa, ad quam provocamus, experientia, irrita, & hoc hic illic hodie uſitatum & in more poſitum eſſe, pro ratione ſtatuere: Sed illud demum confirmandum eſt *experimentis, veris, indubiis, luculenter* conſpicuis, *conſtantibus* & perpetuis, quod talia medicamenta, talibus affectibus adhibita, in illis ita *certos* & *conſpicuos* effectus exhibeant, ut, qui *talibus* medicamentis utuntur, longe *citius* ab affectibus *liberentur*, longe citius *levari* & *miteſcere* illos ſentiant, longe *tranquillius* ita ad plenam usque reſtitutionem, decreſcentibus ad ſenſum incommodis, procedant, quam qui talibus remediis non utuntur, paribus affectibus laborantes. Hoc *Criterion*, ut ad omnes medicinas exquiſitè quadrat, pro evitanda dubia de illorum veris viribus opinione; ita certe etiam in noſtro affectu tam *diureticis* in genere, quam ſalibus volatilibus in ſpecie, adhi-

bitum

bitum, confundit facile omnes de talibus rebus in his affectibus hyperboles.

LXXXV.

Nos, ut ſine ita irritis & gratuitis commentis, quæ verè & peritè a practicis obſervata occurrunt, non ſolum non negligamus, ſed tanto magis etiam inconditas applicationes magis, quam explicationes, rejiciamus, allegamus merito illam *Riverianam* obſervationem minime contemnendam, quod animadverterit, *infantibus*, *capitis* inprimis aut *pectoris catarrhos* tolerantibus, *urinæ* ſufficientem legitimam excretionem ad ſenſum imminui. Quamvis enim in hoc minime vanus aut falſus fuerit ipſe auctor, tamen, quam parū comodè inde quiſquam argumentari ſuſceperit, quod ipſa *urina* ſit vera materia illorum catarrhorum, tam parum certè locum habebit ſubſumtio, quaſi directa provocatio *urinæ*, ſimplex atque verum poſſit conſtituere remedium Rhevmatismorum. Præterquam enim, quod longe alia ſit connexio, *urina* in aliquib9 catarrhis, & aliquibus inprimis ætatibus, imminuitur: ergo ſimpliciter in omnibus in genere: *urina* imminuitur &c. Ergo ipſa transfertur ad illum locum, & fit ſtagnationis in illo vera *materia*; & poteſt proinde ſimplici ſui revocatione ad conſuetas proprias vias, totam rem ita ſimpliciter expedire atque diſſolvere &c. Quæ omnia manifeſta connexionis anomalia laborant. Poterit certè, qui melius intellexerit, & cordi habuerit, *tonicarum ſtricturarum* directiones, verſus alia loca, facilius perſpicere, quænam ſit ratio, quamobrem ad *oppoſitas* regiones facta largiore *transmisſione*, in oppoſitis, *è quibus* transmisſio illuc ſuſcepta eſt, *ſtrictis* arctius meatibus, quæcunque per illa loca alias fieri ſolet *excretio*, rebus nunc ita conſtitutis, minus ſolito ſuccedat atque ſibi conſtet. Interim ubi reverà hujusmodi caſus occurrit, prudente uſu, ſed maxime quidem moderato, ut aliorum, ad alias uſitatas *excretiones* placide naturam veluti commonefacientium, adeoque a pertinaci *ſpecialiore reſtructione* ad diverſa quædam, ſed certa tamen loca diſtrahentium, uſui eſſe poſſe, uti minime diffitemur, ita exigimus

mus tamen hujus quoque rei magis *ſecundariam* ſolum, adeoque placidam utique, moderatam, ſuccesſivam, & tempeſtivem tandem prorſus adminiſtrationem.

LXXXVI.

Tranſimus ad *Alterantia.* Ex his, pro varietate opinionum de *materia* Rhevmatiſmi, placent aliis alia, imò multis multa, quæ quidem prolixe commemorare inſtituti noſtri ratio non patitur. Nos propoſitam noſtram methodum etiam *Therapia* proſequentes, cum *ſanguineis* commotionibus *localibus* ſuſcipiendis, *inteſtinæ* utique anſam præbere, aut undecunque coortas, fovere posſint, qualium quidem partim cauſa eſſe poteſt *acre* quiddam: partim materialis veluti conſtitutio, *turgida*, ſanguinis, ut ajunt, expanſio: dicamus huic dyscraſiæ lenius *contemperantia* inter quæ primò ipſa *abſorbentia*, inprimis *oſtracodermata* numeramus, tam *cruda*, quam *uſta*: Medio vero quaſi loco hæc ipſa quoque *abſorbentia*, tanquam in *medium* ſtatum deducta, per *acida* moderata, *vini*, *tartari*, *aceti*, *citri* (quorum uſum inprimis *perita* exhibitio commendabit) ſupremo autem loco, & verisſima prorſus efficacià, *Nitrum.*

LXXXVII.

De hujus Salis uſu in Rhevmatiſmis, uti experientia Clinica, *peritè* inſtituta, nempe debitis ſcopis adhibita, teſtimonium perhibet amplisſimum; ita conſideranda meritò eſt circà hoc quoque Scholarum Medicarum incerta fluctuatio, ut in aliis variis rebus, & cavendum, ne illa optimis experimentis, inane quoddam præjudicium obtrudat. Circa *Nitri* uſum *in Rhevmatismis*, & quidem inprimis in *orgasmo* atque *turgeſcentia* compeſcenda, etiam poſt *evacuationem* portionis alicujus de turgefacta maſſa humorum, notabilis eſt locus Viri & *eruditi*, *ſolertis* atque *operoſi*, & ut pasſim ex ejus ſchediis elucet ingenuè *ſinceri*: Habet ille in diſſertatione de Rhevmatiſmo §.33. hæc verba: *In orgasmo & turgeſcentia* (rhevmatica) *compeſcenda*, poſt V. Snem, *congrua inveniuntur* 1.) *potiones*. - - 2.) *admixtis præcipitantibus*. - - 3.) NITRATIS *lapide*

lapide prunellæ, nitro antimoniato, Vitriolato &c. utpote qualia remodia Sydenhamio & Mortono (locis ibi allegatis) *placent.* Nempe vir honeſtus palam declarat, quod horum virorum aſſertioni fidem habeat, licet ille non æque expertus videatur eandem efficaciam, quam alias ſine dubio, pro reliqua ſua ingenuitate, ipſe ſuo calculo magis quam ab illis auctoribus commendaſſet. Qua in re certè longe alia via incedit quam illi, qui *Nitri uſum in rhevmaticis* eo argumento condemnant, QUOD NON SIT USU RECEPTUS. Quam in rem puto ego Præſes, nullam meliorem reſponſionem dari poſſe, & omnibus modis etiam digniorem, quam illud *Plauti, Trinummo* Act. IV. ſc. III, verbis: *Nunc mores nihil faciunt quod licet, niſi quod lubet* &c. usque *Hercle iſtis malam rem magnam moribus dignum eſt dari.* Certe vero prudentem hujus ſalis uſum in omnibus ſimilibus affectibus, niſi qui periti ſunt, ne intelligere quidem poſſunt, nedum laudare. Quam ineptè vero *Nitro*, circa *temperandi* veram, *refrigerandi* verò ſimpliciter, ruſticam imputationem, vanis *theoriis* de uſu nitri erretur, poteſt demonſtrare, ab ipſa *antiquitate* usque, totius propemodum cœtus medici conſenſus, docens, quod *nitrum acre ſit, calidum, abſtergens, ſtimulans*; Sed *nunc mores nihil faciunt, quod licet* (nedum *liquet*) *niſi quod lubet*: Ego interim Præſes longa & multa experientia certus, omnino vel magis, quam ſive *Sydenhamus* ſive *Mortonus*, peritum uſum *Nitri, in rhevmatiſmis*, inprimis *acribus* & jam *inflammatoriis* internis, intemerata fide commendo.

LXXXVIII.

Quam maxime autem cavendum eſſe monemus, ne incommodo conceptu de *materia* rhevmatismorum, animus adjiciatur ad *acriora* & *calidiora attenuantia*, ex antiqua traditione, de catarrhorum cauſa *phlegmatica, pituitoſa, frigida*; quibus ita opponenda videri poſſint *acria, calida, attenuantia.* Quæ certe non ſolum, *internè* vitanda, ne *turgeſcentiis*

G non

non ſine cauſa infamibus inter veros Practicos, ſtimulus objiciatur: Sed etiam *externè*, niſi tenerrima atque temperata, non temerè, & affatim inprimis, uſurpanda ſunt. Omnibus aliis externo uſu palmam præripit *Camphora*. Sed minimè confundenda cum *oleis deſtillatis*, imò vel ſolum *unguinoſis lentis*, *emplaſticis tenacibus*: Sed potius vel cum ſimplicisſimis *paregoricis* lenibus, *ſiccis* purverulentis (ubi *topicis* eſt locus,) admovenda; vel in *Spiritu Vini*, ſed omnino *rectificatiſſimo*, & nihil *Empyrevmatici oleoſi* fovente, diſſoluta. *Internum* autem ejus uſum non ſuademus.

LXXXIX.

Quantumlibet autem, *evacuationibus* ſudatoriis, in Rhevmatismis, directè nullus usquam ſit locus, maxime ad evitandam *turgidam* ſanguinis commotionem: benè vero ſimplici placidiſſimæ *diapnoicæ* ventilationi, qua quam maxime maſſa humorum ad *æqualem* potius placidam *diſtributionem*, quam *directionem* ad unum aliquem locum & diſtrictum corporis præ aliis, diſponitur; Ita habet illa medicandi ratio tantò magis uſum circà *declinationem* ipſorum Rhevmaticorum inſultuum. Ut videlicet ita omni modo, etiam undecunque jam *miteſcente* congeſtione ipſa *primaria* Rhevmatica, etiam *æqualis* illa *diſtributio* humorum, ad legitimas placidas, & ipſa *æqualitate* proportionatas, *excretiones*, in juſtam ſuam & conſtantem æquitatem redigantur. Cum enim etiam ipſa *contentio* rhevmaticæ *congeſtionis*, non ſit ſimpliciter *volatica*, *tranſitoria* & *evanida*, ſed tota ſua indole, tanto magis autem pro diverſitate accidentali cauſarum, *contumacior*; Solet etiam non ſimplici *præcipiti exitu* veluti ſimul & ſemel evaneſcere; Sed, licet etiam ad omnem ſenſum remittat, tamen non ſimpliciter & uno impetu *dimittere*. Unde certe utilisſima eſt, per pluſculos ad huc dies ejusmodi modeſtè *incitatæ tranſpirationis* auctioris continuatio; qua nempe affectus, qui formaliter in *motu* ad certas

tas regiones, imò partes *connitente*, conſiſtit, & hoc ipſum diuturniore pertinacia continuâ; & qualitercunque ſedatus, tamen non ubilibet pari energia plenè ſublatus, conquieſcit: *leni* illa maxime æqualis *diſtributionis* adminiſtratione, ita magis in ſolidum in verum ordinem redigatur.

XC.

Habent hoc nomine uſum alexipharmaca vulgo dicta *temperate diaphoretica*, & e talibus concinnatæ eſſentiæ alexipharmacæ. *Præſervativo* magis uſui inſervit etiam *Eſſent. Succini*; quæ ut in ſimpliciter *ſeroſis* affectibus, operæ pretium eximium non facit; ita in *ſanguineis* commotionibus, præmiſſis quæ *quantitatem* ſanguinis reſpiciunt, in ſuo *ordine atque tempore* decenter uſurpata, non eſt certè poſtremæ, nedum irritæ, efficaciæ. Interim à promiſcuo ejus ἀμεθόδῳ uſu non ſine cauſa dehortamur. *Myrrhata* vero, (niſi in *teneriore ætate*, circumſpecto ac perito uſu dextrè uſurpanda,) non ſuademus: minime omnium autem, ubi *conſuetæ ſanguineæ* evacuationes, vel debitæ emanſerunt, vel metuendæ (*hæmoptyicæ*,) deliteſcunt.

XCI.

Opiata ne in rhevmaticis temerè uſurpentur candidè monemus; Sin minus, commendamus *poſteritati ſolerti excolendam illam* obſervationem, quomodo *ab opiatis largius uſurpatis, Rhevmatici affectus in poſterum ita incoercibiles evadant, ut poſt hac non ſolum alia remedia aſpernentur, ſed etiam ſæpius, ferocius, diutius, propter leviores occaſiones inſoleſcere* adſveſcant; mature vero poſthac etiam ipſa *Opiata* contumaciſſime aſpernentur.

XCII.

Imo vero, ſicuti Rhevmatici *dolores*, cæteris paribus, & ſi modo reliqua decente methodo ſuccurratur, non ſunt ejus ponderis, ut directam *oppreſſionem* poſtulent; tanto minus autem *indicationem* verè therapevticam *methodicam* ullo

modo ſuppeditent, utpote quæ (quod certe commeminiſſe decet) *opii* uſum nunquam ſuadet, niſi ſub indicatione Symptomatum *urgentium*: quod omnes periti Practici, intelligendum eſſe ſciunt de tali Symptomatis *efficacia*, qua vel *virium*, vel placidioris *ſucceſſus*, & tranquillioris, nempe *ordinatioris*, progreſſus, *ingens* perverſio, aut bonorum humorum impetuoſa depauperatio, induci poſſit; quorum certe nihil in *Rhevmatismis*, niſi quidem longe rarisſimis exemplis, ab accidentalibus conſtitutionibus, locum habet; Ita facile quidem mecum conſentient omnes, ſecundum *methodum* rationalem & *indicationes* obſervatas, medicationem exercere ſolliciti, quod *Opiatis* medicamentis, in hujusmodi affectibus revera non ſit *opus*, imò ſecundum therapiam juſtam, ne quidem *locus*: Practici vero Clinici circumſpecti, advertent animum ad illam obſervationem, quam in fine præcedentis §i propoſuimus.

XCIII.

Sicubi interim *impetus* Rhevmatici moderandi aliqua ratio habenda videatur, nempe ipſius *motus congeſtorii* leniendi, quod antiquos *catarrhum ſuſpendere* vocare invenias: commendamus, ſolertius attentis ad ſucceſſus & effectus medicamentorum, ut animum advertant, quid veritatis in ſit in laudata illa antiqua formula *Maſſæ pilularum de Cynogloſſa*: quam quidem, ubi verè *locus* aut *uſus* eſſe videtur ejusmodi ipſum congeſtionis impetum mitigantibus, experientiæ teſtimonio, *opio* ſimpliciter, præferre minimè dubitamus. Ubicunque tamen *narcoticis* ſuperſedendi ſit facultas, ab univerſis potius abſtinuiſſe præferimus.

XCVI.

Quantum libet autem quæ ita tradidimus, vera atque certa eſſe ipſa experientia æque compertum, atq; ratione certū habeamus, anima tamen totius veri ſucceſſus, ſimpliciter, utique eſt METHODUS, ſingula hæc ſubſidia ſuis *locis* atque *temporibus*, & omnia *ordine* debito, & *ſubordinatione* mutua exequendi. Ubi certe longe aliud eſt, *utilitatem* alicujus

remedii

remedii certam exiſtera ingenere, & uſum ejus ipſo opere efficacem *aſſequi*: Quod ſine juſta atque decente illius *adminiſtratione*, nunquam utique fiet.

XCIV.

Unde, ut huic etium ſcopo lucem præferamus, aſſerimus, quod CURATIO Rhevmatismi, *in* ipſis *paroxyſmis*, ſit res longe difficilior, & longe majorem *dexteritatem*, inprimis autem *moderationem* atque *circumſpectionem* exigens, quam PRÆSERVATIO & præoccupatio, vel totius inſultus, vel ad minimum præcipui illius *impetus*. Huic *poſteriori* maxime ſcopo efficacem eſſe *V. Snem* affirmamus: *Priori* vero, nequaquam indifferenter, adeoque directe: Neque ſi ibi etiam ſecundum certas aliquas ſvadentes circumſtantias inſtituenda videatur, ſimpliciter apud nos *uſitato more* ſuſceptam, ullo modo expectationi ſatisfacturam præmonemus. *Incertam* interim & nullius conſtantis efficaciæ futuram, nempe *promiſcuè* apud quoslibet patientes, quantum libet de reliquo huic diſpoſitioni reſpondere apparentes. Minime vero verius neceſſariam exiſtere in *curativâ* methodo, omninò affirmamus. In *Curatione* vero magis commendamus *Nitri*, cum *abſortentibus* etiam *temperantibus* & *diapnoicis*, *peritum*, *moderatum ſingulis*, ſed ſecurum *repetitis* doſibus, uſum. *Interponendo*, tum *alvum* magis modeſtè *expedientia* quàm *ſtimulantia*: tum modeſte *diaphoretica*, ſine commotione *inteſtina* humorum, aut directis *anxiis* regiminibus; *Externè* vero, ubi res poſcere videtur *Camphoram*: aut in diuturniore jam pertinacia, *ſpiritum formicarum* bene ſaturatum & rectificatiſſimum, etiam *camphoratum*: nec non, eodem tali tempore, ſpiritum abſtractitium *ſerpilli*, pariter & rectificatiſſimum, & moderate *camphoratum*. A *ſalium. volatilium* externo uſu, ſtuporem familiariter incutiente partibus, abſtinemus.

XCV.

Acidularum atque *Thermarum*, notæ ſunt paſſim pro affectibus Rhevmaticis commendationes æque, atque homi-

num expectationes. Nos, ut *à poſteriori* ejus rei etiam numeroſa exempla habemus, qnod *nihil* effatu dignum, ne dum *conſtans* aut *perpetuum*, *inſolentioribus* inprimis, atque magis jam *adſvetis* Rhevmatiſmis, contulerint; Ita poteſt etiam *à priori* ipſa affectus *indoles*, hujus rei rationes ſufficienter ſuppeditare. Cum enim neque ab *acidulis* inprimis ſub *edacitate* uſum illarum comitante, nec à *thermis*, quantumlibet etiam *epotis*, cauſæ *antecedentis*, nempe ipſius ſanguinis *abundantis* ſincera *imminutio* expectari poſſit: aut lentior certè ſit & *inſenſibilior*, quam ut *ſenſum corporis*, nempe *Oeconomiæ* vitalis, ullo modo alteret, ad *ſimultaneæ* ſubtractionis ſimilitudinem: Fit inde utique, ut efficacia illorum vel nulla ſit, vel pro pretio & incommodis *exigua*, inprimis *brevis*, & *inconſtans*: tanquam neceſſario *quot annis* ad minimum repetenda: vel ſi imprudentior uſus accedat, omninò *heteroclitæ* motuum, ab *acidulis oppreſſiones*, à *Thermis incitationes*, inducantur: Unde vel præſentiores *inflammatorii*, vel languidiores quidem, ſed pertinaciſſimi, *phthiſici*, *hectici*, *tabidi*, aut *oedematoſo-hydropici* effectus ſubſequantur. *Balneis* etiam ſimplicioribus, niſi admodum *ſecundarius*, & *præmiſſis* maximè primariis mediis, parvus, & circa has circumſtantias *cautus* ſolum patet uſus: Nec ad *ſummam* rei ullus ab ipſis eximius effectus reportandus, *particulares* vero *totus*, & inprimis prudente peritia adhibenda PEDILUVIA, omni jure merito commendamus.

XCVII.

Commendamus autem iterum, ut *genius* totius affectus, nec in ſe *præceps*, ſed potius *lentus* atque *pertinacior*, nec proinde usquam *conſtanter* & quaſi per *eſſentiam* ſuam *typicus*, ſeu *ſtatis circuitibus* quidquam *criticum* præ ſe ferens, ita prudenter etiam medendi *methodo* obſervetur, ne contrà ejus *genium*, (imo vero *tolerantiam*, ante omnia vero *obſequium*,) intempeſtivis commotionibus, ſub imperita ſpe affectum pro arbitrio, & quod ajunt, *magiſtraliter*, expugnandi, nihil niſi *perturbationes*, heteroclitæ *commotiones*, periculoſæ *translationes*; & pluribus modis *anomalæ* conſecutiones, inducantur:

S. D. G.